

ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ



476

КВІТЕНЬ
—
ЧЕРВЕНЬ

1988



Вогонь Орлиної Ради

Д О Р О Г І Б Р А Т Ч И К И Й С Е С Т Р И Ч К И !

Ми всі знаємо, що 1988 рік - це знаменний рік, у якому відзначаємо 1000-ліття українського християнства. Цей винятковий ювілей українці в усьому світі відзначають величавими святкуваннями, в яких участь брати будемо теж і ми - українські пластуни й пластунки.

Але в 1988-му році припадає ще один ювілей, про який не сміємо забути. У цьому році минає якраз 70 років від подій відродження української держави в 1918-му році, починаючи від проголошення незалежності України в дні 22 січня 1918.

З української історії знаємо що діялося в Україні 70 років тому. Хочемо пригадати Вам про одну дату того пам'ятного 1918 року: 29-ого квітня того року Чорноморська Фльота підняла українські прапори, маніфестуючи тим свою приналежність до української держави. Це дуже важлива подія. Вона показала цілому світові, що Чорне море належить не до кого іншого, а до України. Для України Чорне море - це вікно у світ, це дорога до торгівлі, шлях до обміну приятелями з іншими країнами, арена дії воєнної фльоти для оборони України перед загарбниками, ласими на її багатства.

Культ українського Чорного моря в Пласті плекають курені: "Чорноморці" й "Чорноморські Хвилі". І так 10-ий Курінь УПС "Чорноморці" вирішив уфундувати це число "Вогню Орлиної Ради" як свій вклад у відмічування 70-ліття підняття українських прапорів на Чорноморській Фльоті.

У цьому числі нашого журналу містимо матеріал з морською тематикою. Сподіємося, що він pomoже Вам зацікавити новачат у справах моря, а зокрема українського Чорного моря!

Щиро вітаю Вас:

С К О Б !

Сергій Орел Орел

Документи Наших Днів

СВОБОДА, СЕРЕДА, 21-го ЖОВТНЯ 1987

Пригадуєте цей самий час перед двома роками, коли Мирослав Медвідь, молодий український моряк, був на устах не лише всіх нас — українців — в ЗСА і Канаді, але про його трагічну історію з'явилися повідомлення на перших сторінках американської преси?

Пригадуєте знімки у американській пресі молодих українців із транспарантами, на яких стояло великими літерами „Мирославе — ми будемо тебе боронити!!!!“

У наших архівах у течці під назвою „Медвідь“ зберігаються витинки із преси, всі прилоги перебігу того виняткового випадку, про який зовсім неприхильний українцям коментатор „Дейлі Ньюз“ Ларс Ерік Нелсон писав, що „ціле щастя, що статуя свободи закрита ще руштованням, інакше всі бачили б, як вона почервоніла із сором“.

Так, передача Медведя в руки советського начальства судна „Маршал Конев“, з якого пробував втекти у американську свободу український моряк, ніяк не принесла слави американському Урядові. Не допомогли старання сенатора Джессі Гелмса, який усіми силами боровся за те, щоби Медведя не віддавати тим, від яких він утік. Не допомогли протести українців, які усіми способами старалися добитися до представників Уряду, до своїх законодавців, щоб не допустити до видачі Медведя.

Здається нам стисалося із жалю серце, коли ми почули холодні слова

Ольга Кузьмович

ПРИГАДУЄТЕ ЩЕ МЕДВЕДЯ?

Джорджа Шульца, „що справа закінчена“ — бо так її закінчити було вигідно для „високої“ американської політики. Того самого пропам'ятного для Медведя і для нас усіх дня, коли „Маршал Конев“ відплив із ріки Міссісіппі на повні води у напрямі ССРСР, президент Р. Реген впродовж десяти хвилин промовляв на хвиліх етеру „Голос Америки“ про спільні стремління до миру із ССРСР, про бажання дружби і про індивідуальну свободу для людини, в яку так вірить американський народ.

Немає сумніву, що саме політичний момент і постійні спроби переговорів поміж ЗСА і ССРСР та евентуальність зустрічі Регена із Горбачовим були тим фактором, що пересудив перед двома роками долю українського моряка.

І щойно опісля, під сильним тиском української громади, яка зверталася до своїх законодавців, окрема комісія Сенату у справах хліборобських після переслухань засудила рішення Уряду віддати Медведя советським властям і таку саму ухвалу винесла Палата Репрезентантів 404 голосами. Поодинокі речники законодавчих тіл тоді щойно признали велику помилку, яка сталася у справі Медведя і ця помилка змінила уяву про свободу в ЗСА у цілому світі. Була

навіть пропозиція, щоб Р. Реген просив у розмовах із Горбачовим аби Медведя не карати, але про справжню долю українського моряка властиво досі ніхто не знає.

Усе те надзвичайно різко пригадується тепер, два роки після тих вагомих для нас усіх днів, а з тим насувається питання чи може наша спільнота зовсім забути про долю цієї людини, яка в жовтні 1985 року сколихнула так сильно нашими почуваннями і нашою совістю. Нам здається, що і в тому випадку, як часто в інших ситуаціях політичного характеру, нам бракує послідовності і терпеливості. Ми мали не раз вже докази як вміємо спалахнути вогнем, хвилюватись, протестувати і демонструвати, складати голосні заяви що „ніколи не забудемо“, а після короткого часу забути про справу за яку ламали копії. Здається і у випадку Медведя ми доволі скоро погодилися із його долею — але чи міг погодитися він? Чи не карається він тепер у якомусь таборі за свій розпачливий вчинок?

Дивним збігом обставин саме тепер в навечер'я цієї сумної річниці, окрема підкомісія Сенату для студій над поступуванням із перебіжцями із комуністичних країн до ЗСА ствердила, що Уряд заводить у відношенні до них та, подаючи прикла-

ди на це, порушено і випадок із М. Медведем. Коли також саме тепер раз-у-раз наводиться приклади „гласности“, як звільняють більше як досі число політичних в'язнів та дозволяють їм виїздити на Захід, може можна нам тут вплинути на долю Медведя.

Пам'ятаймо, що вибори в ЗСА за порогом, а з тим усім амбітним американським політикам залежить на голосах виборців та на їхній підтримці. Отож, немає нічого легшого тепер як пригадати кандидатам до Конгресу, щоб старалися направити помилку, яку зроблено з Медведем та інтервеніювати в його справі у советських властей. І від їхньої настанови до цієї справи можна узалежнити наше голосування на них, а навіть фінансову підтримку перевиборчої кампанії. Ми бачимо, що такими засобами діють інші етнічні групи, а одна із них із найбільшим успіхом — чому і нам не пробувати того політичного засобу?

Прийшов якраз час, коли треба нам і всім іншим знову пригадати трагедію Медведя, за яку, — як писали, — могла соромитися навіть статуя свободи, а не лише американські політики. І то пригадувати послідовно на кожному кроці і в кожній сприємливій ситуації — аж до цього моменту, коли завдяки спільним зусиллям на цьому континенті появиться освободжений Мирослав Медвідь.

Починаймо нашу акцію сьогодні!

Ф. Лукіянович

СУМНА РІЧНИЦЯ

Чи то був Медвідь?

Вістка про спробу втечі та насильне повернення швидко рознеслась і стала сенсацією дня. З Вашингтону прилетіли представники уряду та советської амбасад. На вимогу властей, Медведя видали; його перевезли до шпиталю для моряків, де він перебував одну добу та лікарські оглядини, які ствердили наявність наркотиків у його організмі. В присутності капітана корабля, — інша помилка — поставили йому питання, що він собі бажає, а на повторну відповідь що хоче повернутись на корабель, це і виконано.

Над цією справою було б поставлено крапку, якщо б ці два чоловіки, які доставили Медведя до станиці не висловились, що вони везли іншого моряка до станиці, а іншого бачили у лічниці, отже не та сама людина. Вдодатку, завважено, що той моряк говорив мішаною українською мовою та що на його тілі не було синяків чи інших позначок побиття, а тому постав сумнів чи це справді був Медвідь, чи тільки його підмінили? Внаслідок цього, українські установи вимагали іншої перевірки та затримання корабля доки ця справа остаточно не в'якнеться. До цих вимог прилучився також впливовий сенатор із Південної Кароліни Джессі Гелмс, вимагаючи від Шульца, щоби затримав корабель у пристані.

Медвідь — жертва політичної розгри

Ще перед прабою втечі Медведя, заіснували певні події, які внесли напруження між президентом Регеном, советами та жидівською спільнотою. Так в Нью Йорку ФБІ приловило на

гарячому вчинку советського шпигуна Захарова, а тому що він не мав дипломатичної недоторкальності, його заарештовано.

Советська відплата була тільки питанням часу. Кореспондент ЗСА Данілов проходив вулицями Москви, коли то один незнаний йому чоловік вручив йому газету. В своїй наївності, Данілов затримав її, тоді прискочили два агенти КГБ, розгортали газету, в якій були секретні документи, і заарештували його. Закиди ЗСА, що це був звичайний советський трюк і шантаж, не мали ніякого значення.

Відвідуючи у жовтні 1985 року Західню Німеччину, президент Реген, як заплановано, всупереч протестам жидів прибув на цвинтар у містечку Біттбургу — у вислів пошани борцям війни. Але там поховані були також СС-си, в наслідок чого жидівська спільнота сильно запротестувала.

Отже, заплутана ситуація. За кулісами відбувались торги, що увінчалися замінною Захарова за Данілова, а в додатку, совети ще „докинули на вагу“ звільнивши декілька жидівських дисидентів із родинами, для замурення Регена із жидами.

У цьому контексті, якою маловажною виглядала справа одного моряка, що звався Медвідь! Щоби не входить в комплікації, Шульц дав „зелене світло“ і „Маршал Конев“ відплив із Мирославом Медведем. Так Медвідь став жертвою політики.

Епілог

Згідно повідомлення у „Нью Йорк Сіті Трібюн“, українці зорганізовані у Фундації Консервативної Акції (КНФ), найняли човен, яким старались заблюкувати відплив корабля, але прибережна сторожа відштовхнула човен і тим самим перешкодили бльокаді. В наслідок цього, КАФ внесла скаргу на прибережну сторожу, вимагаючи десять мільйонів доларів відшкодування, заявив Джефф Пандін, речник цієї фундації. Дальших вістей в цій справі немає.

Конгрес зарядив слідство — чи не для замилення ока? — та призначив комісію, яка ствердила незаконне

поступування сторожі і тих двох членів звільнено із стриманням платні на кілька місяців та додатковий вишкіл у службі під час суспендії.

Натомість сенатська підкомісія, що її очолював сенатор Гелмс, крім вини членів сторожі, вказала на те, що корінь зла лежав у Білому Домі, Державному департаменті, в особах радників Президента в справах державної безпеки.

На численні запити про долю Медведя, совети повідомили що йому моряцьке ремесло не по нутру, що він вибрав собі інше зайняття та що проживає у Львівській області, без ніяких інших даних.

З великою парадом відзначали у ЗСА 200-ліття Конституції, яка гарантує волю та свободу, але не в стані була запевнити ці волюності Медведєві. Настала друга сумна річниця трагедії М. Медведя, що слід відзначити тепер, як і кожного року згадуючи про цю подію у наших церквах, у школах українознавства та на сходах наших організацій молоді.



Дня 1 грудня 1987.

До
Головної Пластової Булави
у Торонті, Канада.

Справа: Зміна назви УПН.

Дорогі Друзі!

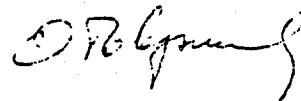
У прилозі пересилаю відбитку письма, з дня 20. IX. 1986, адресованого до Вас, у справі зміни назви УПН. На те письмо ми по сьогоднішній день не дістали формальної відповіді. Численні усні ургування також залишилися без ніяких наслідків.

До Вашої ласкавої уваги поручаю звіт Підготівної Статуткової Комісії 8-мих Зборів КУПО з пропозицією, щоби цю справу віддати під розгляд Пластового Конгресу Третього. Як відомо, 8-мі Збори КУПО схвалили звіт Статуткової Комісії, а тим самим доручили керівним органам КУПО поставити питання зміни назви УПН під розгляд Пластового Конгресу Третього.

З уваги на те, що від дати нашого внесення до Вас у цій справі минуло більше, ніж один рік часу, та що плянується кінцеві фази Пластового Конгресу Третього, прохаю о Ваше, як можливо найшвидше рішення що до дати й місця сесії ПКТ яка розгляне пропозиції в справі зміни назви УПН.-

Щиро вітаю Вас:

С К О Б !



2 зал.

Копії /без зал./: 1. Пл. сен. Т. Самогулка
2. Пл. сен. І. Франів.

**ВКЛЮЧЕННЯ ГУРТКОВИХ І РОЄВИХ БАТЬКІВ У ВИХОВНУ СИСТЕМУ
УПН і УПЮ**

Прелімінар Ч:2

1. Загальний опис

Пропонується зміну в структурі виховної системи доданням нової функції роєвого батька/матері в УПН і гурткового батька/матері в УПЮ. Подібно як до тепер є вимогою, що кожний рій мусить мати братчика/сестричку, а кожний гурток виховника/виховницю, так було б додано, що в додатку кожний рій і гурток мусить мати батька/маму опікунів. Цю роль сповняв би батько/мама одного з членів рою чи гуртка.

В цій змінній системі засадничі функції і прерогативи братчика чи виховника залишалися б без змін. Себо за ними залишається організування і переведження сходин, прогулок, переведення всіх занять зв'язаних з пробами, іспитами вмілостей і т. д. Зокрема братчики і виховники надальше відігравали б ключеву роль старшого друга.

Введення нової додаткової функції специфічно не передбачає присутности роєвого чи гурткового батька/мами на сходинах чи інших заняттях, хіба, що в заступстві на прохання братчика чи виховника.

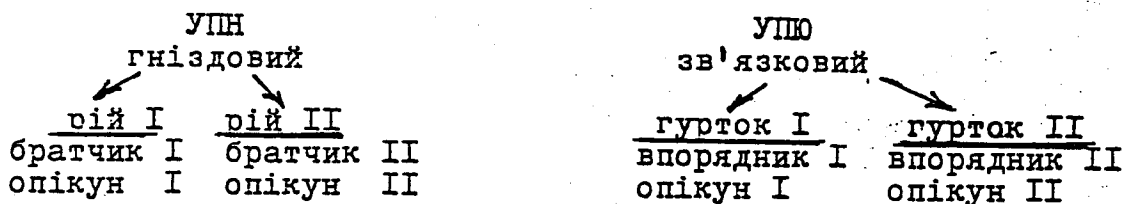
Завданням батька/мами є :

1. Відтяжити молодого братчика і виховника в справах які особливо трудні молодій людині до переведення: вдержування комунікації між виховником, а батьками; полагодження суто технічних справ як повідомлення про заняття, особливі потреби чи кошти з ними пов'язані; допомога при переведенні проєктів; полагодження непорозумінь між братчиком чи виховником а батьками, або дисциплінарних проблем новаків чи юнаків.

2. Дбати про послідовність в переведенні занять гуртка чи рою ; служити дружньою порадою братчикові й виховникові; рятувати ситуацію в наглих непередбачених кризах з якими неможе собі дати ради молода людина; в скрайних випадках інтервенювати в зв'язкового чи гніздового коли діяльність гуртка чи рою підупадає через недогляд або занедбання братчиком чи виховником його обов'язків.

2. Схема відповідальностей

2.1 Як братчик/виховник так і роєвий/гуртковий батько-мама в пропонованій організаційній схемі підлягають гніздовому/зв'язковому.



2.2 Братчики/виховники і роєві/гурткові батьки-мами разом із гніздовими/зв'язковими творять кадру виховників гнізда/куреня. Себо опікуни є інтегральною частиною виховної системи. Їх відповідальність є перед гніздовим/зв'язковим, а не Пластприятю.

2.3 Функція ради гурткових у випадку юнацьких куренів залишається без змін.

3. Мотивація

6

Провідною гіпотезою є це, що дотеперішня кількадесятилітня практика в Пласті виправдала себе; молодий виховник/братчик, відносно близький віком до своїх вихованків, найкраще сприяє системі самовиховання і є запорукою, що пластові заняття будуть повні фантазії та молодечої верви і як такі захоплючі для молоді. Під час останнього десятиліття Скавтінг в Канаді й США замінив молодих виховників старшими здебільша батьками. Це не дало успіху і може служити як пересторога чого не слід робити.

Однак, молодий виховник/братчик помимо запалу і доброї волі часто не має достаточного вишколу, теоретичного знання і життєвої практики. Рівнож він зайнятий наукою, студіями на університеті, а час іспитів це звичайно криза в плануванні. Виїзд на працю під час ферій спричинює наглу перерву в тягlosti. В ресорті спілкування зі старшими, непорозуміння з одним або більше батьків своїх новаків чи юнаків може особливо погано відбитися на праці гуртка чи роя.

Харекткрисичне сьгоднішньому Пластові це те, що батьки юнацтва і новацтва здебільша це сеніори або колишні пластуни. Себто вони в основному ознакомлені з пластовою методою і виховним процесом. При введенні відповідного дошколу і участі в сходинах кадри виховників, гурткові/роєві батьки-мами мали б змогу дуже корисно доповнити роль братчика і виховника.

4. Особливі обов'язки роєвого/гурткового батька-мами.

а. Брати участь в плануванні діяльності курен/гнізда, на сходинах гніздового і курінного проводу /кадри виховників/, і бути ознайомленим з планами та цілями праці та поодиноких занять.

б. Скликати і переводити кілька разів до року сходини з батьками юнаків/новаків свого роя/гуртка для:

-обговорення плану діяльності роя/гуртка

-зобов'язання батьків, щоб уможливили переведення його

в. Бути часто присутнім перед початком і після закінчення занять, щоб мати безпосередні інформації, щодо стану праці роя/гуртка

г. Заступити братчика/виховника в переведенні занять в наглих випадках.

г. Організувати авта для транспорту на прогульки тощо.

д. Допомогти в повідомлюванні в наглих випадках чи змінах.

д. Допомогти братчикови/виховникови в піднайденні "фахівців" для переведення особливих занять /гутірки, прогульки до музеїв, мистецьких виступів, індустрії і т.д./

Орлиний Круг

7

ГНІЗДО ПРОВІДНИКА

Лист ч.152

Торонто, 5 грудня 1987 р.

Дорогі Сірі Орли і Сірі Орлиці!

1. ГАСЛО. Гасло Пласту на 1988 рік є "За Віру Христову!". Таке гасло, або подібне вклучать у свою дію майже всі українські організації, бо буде надзвичайний рік - будемо відзначувати 1000-РІЧЧЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ. Пласт візьме участь у спільних святкуваннях, але та програма мабуть буде для дорослих і може не дасть повного образу тієї події в такій формі, що новачтво зможе живі зрозуміти й легко сприйняти та з відповідною настановою то пережити.

Тому ми всі повинні старатися приготувати матеріали до програми для відзначення тієї важливої події. Нам треба подбати про відповідні матеріали для переведення різномірних занять з новачтвом.

У цій справі я вже писав у попередньому листі О.К. В цьому листі знову закликаю всіх діючих новачьких виховників /иць/ і тих, які тепер не працюють з новачтвом, висилайте до редакції ВОР все, що може збагатити програму новачьких занять, темою яких є відзначення 1000-річчя Хрещення України. Прошу зробити це скоро, щоб Ваші матеріали можна було помістити в найближчому числі ВОР-и, яке правдоподібно вийде при кінці січня. Тепер ВОР приходить вчасно, редактор журналу с.о. Орест старається, щоб кожне нове число було готове приблизно два місяці перед початком кварталу. Чергове число буде на другий квартал - квітень-травень і червень.

2. ПРАВИЛЬНИК УПН. Правильник УПН, який був виданий 1977 р. вже давно вичерпаний. Минулого місяця відбито 200 примірників його й вже можна набути в бібліотеці ВОР.

Прошу подбати, щоб всі братчики й сестрички мали правильник УПН і ним користувалися.

Замовлення слати на адресу:

Mr. D. Bednarsky
35 Marsac Pl.,
Newark, N.J. 07106
U.S.A.

3. БРОШУРА "БАТЬКАМ ПРО ПЛАСТ". Книжечка призначена для батьків, що записують своїх дітей до Пласту. Там є все, що потрібно батькам знати про Пласт і їхні обов'язки, що зиринать у спізраці з Пластом. Тому треба подбати, щоб всі батьки дістали ту книжечку й консеквентно втягати їх до такої праці в Пласті, до якої вони надаються.

Про цей інформатор для батьків були повідомлені всі НІ Старшини минулого року, але до цього часу було дуже мало замовлень. Просимо замовляти у видавництві Головної Пластової Булави.

PLAST - НРВ
2199 Bloor St. West
Toronto, Ont., M6S 1N2
Canada

4. НАЧАНО СТІПІНЬ ГНІЗДОВОГО.

Ступінь гніздового здобути:

Ст. пл. Андрій Ганкевич і ст. пл. Боян Онишкевич.

Братівська і сестрицька братство, молодіжні організації новачтвом

5. ВІДБУТИЙ ВІШКІЛ. На "Вовчий Тропі" в ЗСА відбулася 91 Рада Орлиного Вогню. Впорядників 91 "Іде жваво наша гра" від 20 червня до 4 липня 1987. Комендант с.о. ст. пл. Аскольд Бинників, учасників 58.

Широ дякую за привіт з вишколу.

6. РАДА ПРОВІДУ ОРЛИНОГО КРУГА.

Під час ВПЗ на "Пластовій Січі" в серпні ц.р. відбулася мала рада провідних членів О.К. На разі узгоднено такі справи:

- а/ Посібник новацького виховника потрібний, а щоб виготовити, треба ширшого кола досвідчених виховників /иць/. Тому, що на добре опрацьований посібник треба більше часу, с.о. Орест зробить змінки в матеріалах, які він упорядкував з матеріалів "Ради Орлиного Вогню". Цей матеріал треба доповнити матеріалами для 6 і 7-річних дітей, які приготує Старий Орел. Цю збірку матеріалів треба видати чимшвидше, щоб могла служити виховникам поки буде готовий посібник новацького виховника.
- б/ Тому що бракує правильника УПН, треба передрукувати правильник, який був виданий 1977 року. У ньому слід зробити зміни відносно назви УПН, згідно з об'язком ПРади з 1984 року.
- в/ С.Орел Орест запропонує голові НПС в ЗСА, що він готовий очолити підкомісію Пластового Конгресу Третього для справ УПН, головню оформлення рекомендацій на зміну назви "Пластунів Новаків і Пластунк Новачок, про що домагаються новацькі виховники вже близько 15 років.
- г/ Треба перевірити програму вишколу на ступінь новацького впорядника й визначити відповідний час для переведення вишколу.
Через обмежений час не можна було всі справи обширніше розглянути.
У нарадах Орлиного Круга взяли участь: Старий Орел, с.о. Орест, с.о. Славо і провідник О.К. с.о. Іван.

7. З'їзд "Орлиного Круга" і "Скобиного Круга". Плянуємо відбутися його на весну 1988 року. З'їзд "Орлиного Круга" й "Скобиного Круга" відбудеться близько кордону ЗСА й Канади. Деякі теми будуть переведені спільно, а деякі окремо. Про точний час і місце повідомлять виховників /иць/ Крайові Пластові Старшини.

З нагоди святкування Різдва Христового Нового Року бажаю ВЕСЕЛИХ СВЯТ, щастя, здоров'я та багато успіхів і здоволення з праці з новацтвом.

С К О Б І

Іван Франків
с.о. Іван Франків
провідник "Орлиного Круга"

МУДРІСТЬ

СІРІХ ОРЛІВ

БЕЗПЕКА НА ВОДІ.

Кожного року пластуни рятують багато людей від різних нещасливих випадків. Порятунок може дати тільки той пластун, що знає як рятувати. Тому кожний новак повинен, для добра свого та других, вміти плавати та знати головні небезпеки води. Це дасть йому змогу допомогти в небезпеці не тільки собі, але й другим, меншим від себе.

1. Ніколи не йди плавати сам. У гурті воно й приємніше й у потребі можеш дістати допомогу. Коли новаци йдуть плавати, все коло них повинен бути їхній братчик або хтось, що вміє добре плавати.
2. Держися здалека від глибокої води, швидких течій та водних вирів. Такі місця є небезпечні навіть для вправлених пливаків. Якщо ти не вмієш плавати, купайся все в такому місці, де зможеш усе досягнути дна, коли схочеш відпочити.
3. У місцях, де ти ще ніколи передтим не купався, провір вперед дно, чи не має скель, старих пнів дерев або урвищ. Таку перевірку роби все разом з братчиком. Ніколи не скачи в воду, доки не переконаєшся, що глибина води та дно є відповідними.
4. Щоби уникнути небезпеки корчів у м'язах, все чекай принайменше дві години після їдженя заки підеш до води.
5. Корчі постають звичайно внаслідок змучення, страху або зі стану їжі в шлунку. Тому, якщо вхопить тебе корч, не попадай у страх, а будь холонокровний. Корчі не все є небезпечні хіба, що попадаєш у паніку. Старайся як найскоріше прикликати допомогу, а в міжчасі старайся удержатися на поверхні при допомозі рук чи ніг, яких не зловив корч. Дуже часто нагле випростування, зміна положення або ущипнення в скорчений м'яз усуне корч. Тоді відразу спокійно пливи до берега й того дня більше не купайся.
6. Якщо не вмієш плавати, ніколи не сідай у ніякий човен. Спершу навчися плавати. Ніколи для забави не гойдай ані не перехилуй човна. Ніколи не стій у малому човні, це дуже небезпечно. Коли малий човен перевернеться, старайся все триматися його за борт. Деревляні човни не потапають навіть тоді, коли наповнені водою, і можуть стати тобі допомогою в небезпеці.
7. Якщо плаваєш у човні, все зніми черевики та впевнися, що на човні є рятункове колесо.

ЯК ПЛАВАТИ, НУРКУВАТИ, СКАКАТИ ДО ВОДИ.

=====

"Він не вмів ні читати, ні плавати" - говорили старинні Греки, коли хотіли назвати когось необразованою людиною. Плавання є одним з найкращих спортивних. Вже те, що земля складається зі суші й води, змушує людину не лише до ходження по суші, але й до плавання. Плавання виправляє серце, легені й м'язи, а при тім відвагу й шкору орієнтацію. Є це один з найбільше гігієнічних спортивних, бо майже нагі перебуваємо на повітрі й у воді. Щоби про когось сказати, що він є добрий плавач, він мусить уміти нуркувати, опанувати хоч один стиль плавання, скоки, водне рятувальництво, а також переносити всякі речі не замочивши їх.

Заки ввійдете до води, затямте собі слідуюче:

- 1/ Слухайте безумовно вказівок інструктора, бо він відповідає за ваше життя на воді й за вашу вмільність плавання.
- 2/ Не протягайте перебування у воді за довго, щоби ви не перемерзли й не простудились. Добре є час до часу вийти з води й перебігти здовж берега.
- 3/ Не купайтесь безпосередньо по їді. Заждіть яких 2 години.
- 4/ Не купайтесь ані не плавайте, коли ви зігріті.
- 5/ Не йдіть у воду, якщо ви себе зле почуваете або хворі.
- 6/ Якщо не вмієте плавати, ніколи не йдіть на глибоку воду.
- 7/ Не занурюйте силою у воду товаришів, що вчать плавати, ані не кидайте їх ненадійно до води.
- 8/ На воді заховуйтеся весело, але не робіть криків ані нетактовних жартів, бо це часто кінчиться нещастям.

Якщо хочете навчитися плавати, починайте від нуркування. Першою умовою плавання - не боятися води, призвичаїться до неї. У воду занурюйтеся кучки, зловіть руками за ноги в кистках, заховуйтеся спокійно, побачите, як вода вас підносить як гумовий м'яч. До стоячої постави вертайтеся рівно ж спокійно, не хватайте ні людей ні предметів, які знаходяться побіч вас. Занурюйтеся з отвореними очима. Інструктор перевіряє в той спосіб, чи очі отворені, що бере на долоню кілька камінців і питає скільки їх є, опісля кидає якийсь предмет до води й каже його знайти. Занурюючися, наберіть у легені багато воздуха. Не страхайтесь, що під водою захлинетесь. Тільки відважно!

По науці нуркування, приступаємо до науки держання на воді. Не вживайте ніяких помічних поясів ні т.зв. вудки. З початку можуть вас піддержувати співтовариші чи інструктор, але найкраще пускатися на воду без нічиєї помочі. Звертайте увагу, щоби ваші рухи були довгі, повільні, спокійні - не опішіть, тут не йде про шкору, а про точне скоординування рухів. М'язи відпружені. Не здержуйте віддишу. Віддих при плаванні відіграє велику роль, правильний віддих улегшує плавання. Стопи не занурюйте під водою більше як 10 сантиметрів /4 інчі/, голови не похиляйте до заду, тільки ритмічно вперед. Подивіться, як плаває жаба - спокійно, рухи скоординовані, а все те складається на шкору й звичне плавання. Через шкору й нагі рухи потапаєте й мучитеся. Пам'ятайте, що воду побідимо витривалістю, відвагою, спокоєм.

П Л А В А Й Ж А Б К О Ю .

Спершу вчимося плавати на сухо. Найважливіша при цьому річ виконувати рівночасно незгідні рухи ніг і рук. Вправляйте спочатку

в стоячій поставі, потім те саме лежачи на якійсь лавці чи кри-
слі. Плаваючи на сухо звертайте відразу увагу на темпо рухів:
перший рух поволі, другий звичайно, третій і четвертий скоро й
енергійно. Числіть: р-а-а-а-з, два, три, чотири, - по кожній се-
рії рухів павза в основній поставі з витягненими руками й нога-
ми. Як навчитеся вже плавати на сухо - беріть товариша, найліп-
ше такого, що сам уміє плавати й ідіть з ним на неглибоку воду
й там пробуйте своїх сил. Вистане, як вода сягає вам до пояса.
Кладетеся на воду, а товариш піддержує вас - голова понад водою
- й виконуєте ті самі рухи, що й на сухо. Спершу плаваєте в міс-
ці, потім посуваєтеся вперед.

О п и с р у х і в : ВИХІДНА ПОСТАВА: Тіло на воді в по-
земій лінії. Руки злучені й витягнені до переду, долоні зверне-
ні до долини. Ноги злучені свобідно, стопи витягнені. Тіло уло-
жене свобідно, мязи не напружені. ПЕРШИЙ РУХ: є повільний. Ру-
ки розходяться з вихідної постави вбік, легко згинаються в лік-
тях, під кінець руху - долоні весь час легко натискають на воду.
Голова нахиляється зовсім понад воду - наступає вдих. ДРУГИЙ
РУХ: Руки сходяться дашком перед грудьми і рівночасно згинаєте
обі ноги в колінах і стопах /коліна сильно розхилені - вигля-
даєте, як жаба розпластана в воді/. Голова при тім похиляється
вперед. Вдих скінчився, видих ще не почався. ТРЕТІЙ РУХ: ско-
ре випрямлення рук вперед і відкид ніг у бік. Стопи все зігне-
ні, а голова устами в воді. ЧЕТВЕРТИЙ РУХ: числите чотири й
видержати потім у нерухомій поставі як найдовше. Сильним рухом
злучити обі ноги до постави. Руки витримують тепер поставу на
три. Тим рухом посуваєтеся вперед, тому хвилину видержить у не-
рухомій поставі. Потім зачинаєте рухи знову від початку. На чо-
тири - видих. Звертайте увагу на сильне злучення ніг при чет-
вертому русі.

П Л А В А Н Н Я Г О Р І Л И Ц Ї .

Чи плавання горілиць є потрібне? - Конечно! - Горілиць пла-
ваємо для відпочинку, при рятуванні потапаючих, при переносуван-
ні річей, бо плаваючи горілиць маємо свобідні руки. Кладемося
на воду плечима, тіло випростоване, занурене в воду, тільки ли-
це є понад водою. Ноги витягнені, руки на бедрах. Ноги розсува-
ємо й корчимо згинаючи в колінах - як при жабці -, опісля їх
випростовуємо й рівночасно викидаємо вбік і на кінець випросто-
вані ноги сильно лучимо разом. До плавання горілиць можемо вжи-
вати рук, але не конечно. З основної постави перекидаємо їх рів-
ночасно горою до себе, опісля неначе веслами - долоні звернені
назовні - зачеркуємо два великі півкола й енергійно та скоро
притискаємо до бедер. Працю рук і ніг поділимо на чотири такти:
на 1 - перекидаємо руки горою за себе, скорч ніг, вдих. На 2 -
руками зачинаємо зачеркувати півкола, викинення ніг у бік. На
3 - руки дальше зачеркують півкола, енергійне лучення ніг, ви-
дих. На 4 - поворот до основної постави, закінчення праці рук,
перерва праці ніг.

С К А Ч Т Е Д О В О Д И .

Коли вже вмієте ниряти в воді й плавати, пробуйте скакати
до води. Для пливача скоки є конечно. Щоб увійти до глибокої
води без помочи сходів із берега, човна ітп. найкраще є скочи-
ти. Скачемо на ноги або на голову. Скок на ноги відбувається
так, як на суші. Треба вважати, щоби тіло було випрямлене, не

перехилити тіла до переду, ні взад, ні на бік, щоби зіскок був на ноги, а не на плечі, живіт чи бік. Не скачемо до плиткої води, що має менше як один і пів метра /5 фїтів/. При скоці на ноги тіло занурюється глибоко в воду, тому, коли йде про поспїх - нпр. при рятуванні -, небудемо скакати на ноги, тільки на голову. Тому скок на ноги є в практиці менше вживаний.

Скок на голову може бути дуже плоский. Не скачемо на голову, коли вода є плитка й не маємо певности, чи в воді немає стовпів або гострих вистаючих каменів. Скок на голову є трудніший і треба його добре підготувати, щоби не впасти на живіт, бо це може покінчитися смертельним випадком. Науку скоку головою починаємо зі зовсім низького помосту чи берега, який вистає кількадесять сантиметрів /кільканадцять інчів/ над водою. Учень клякає на краю, руки випрямлені й злучені над головою - тіло похиляє до переду. Ноги до останньої хвилини є оперті о беріг, а тіло паде прямо за головою. Як уже опануєте добре цей рух, тоді шукаєте собі вищого берега - до одного метра /3 фїти/ -, стаєте ногами на краю, лучите руки над головою й сміливо кидаєтеся головою вперед, а ноги викидаєте при тім до гори. Початкуючі звичайно роблять один засадничий блуд: за скоро відривають ноги від берега. Ноги відриваємо тоді, коли ми вже втратили рівновагу й летимо певно головою вділ. В цей спосіб можна легко скакати з височини до 3-рьох метрів /9 фїтів/, при більших височинах треба відповідно відбиватися, бо легко можна зробити в воздуху кїзла й упасти на плечі.

Дальшим етапом скоку головою вниз буде стартовий скок. При тім скоку стаєте на березі, похиляєте тіло вперед, а рівночасно відбаваєтеся сильно ногами - опісля викидаєте їх до гори, а головою летите вділ. Перед відбиттям робите вимах руками, щоби як найдалше скочити, а лучите їх над головою майже над плесом води. До води впадаєте випростовані, як струна. Коли по скоці хочете скоро виринути на поверхню, по зануренню у воді переїгнїться дещо в крижах. Коли зануритеся глибоко під воду й хочете виплинути, то робіть ногами такі рухи, як при "жабці", а руками загортайте воду з гори в діл.

Р Я Т У В А Н Н Я П О Т А П А Ю Ч И Х .

Кожний, хто вмїє плавати є обовязаний рятувати потапаючого. Коли рятуємо когось із води, мусимо передусім хоча в часті розібратися, головно роззутися, щоби ми мали як найбільше свободи рухів, а вбрання не обтяжувало нас. Пам'ятаймо все, що потапаючий, якщо є ще притомний, часто хапає нас за ший, руки, ноги і через це обезвладнює нас. У такому випадку не вагаймося бути жорстокими, бо потапаючого не врятуємо й самі потонемо. Можна потапаючого сильно вдарити в лице, чи зовсім занурити на хвилину в воду, щоби стратив притомність. До потапаючого стараймося доплести з-заду, зловити за волосся або за ший лівою рукою, а правою хапаємо рівночасно за праве передрамя. Опісля піддержуючи потапаючого з боку голови або під пахою, самі укладаємося горілиць і задом пливемо до берега. Уважайте, щоби уста й ніс потапаючого були над водою.

Старий Орел.

С Х О Д И Н И Р О Я

Сходи́ни новаків, один із цікавіших видів новацьких зайнять, це для новаків цікава, різноманітна гра, якої канву творить гутірка-розповідь, настрої надає пісня, а інші елементи урізноманітнюють, посилюючи, чи послаблюючи, ступінь інтенсивності веденої гри. Сходи́ни – це вирізок сірого будня новака. Сходи́ни за своєю побудовою – це замкнена в собі гармонійна цілість, що творить одну ланку у великому ігровому ланцюгу того чи іншого ігрового комплексу чи проби, достосована до пори року та місця переведення.

Сходи́ни можуть творити вартісну цілість тоді, коли поодинокі елементи щодо часу та щодо чергування відповідно укладатимуться і коли одна провідна думка проходить впродовж цілої композиції. Одною з передумов цінності сходи́н – це визначення мети. Мусимо собі наперед сказати, яку думку хочемо зреалізувати під час сходи́н, пізніше застановитися над тим, як ми це здійснюватимемо. От тоді то в першій мірі думатимемо про тему. Наприклад, метою наших сходи́н – підготовка скласти заяву вступу, під час вивчення якої необхідно з'ясувати новакам два питання: 1. хто такий новак і коли він буде добрим новакком; 2. що таке гурт, підкреслюючи при цьому важливість гуртового життя. Цих питань не можна з'ясувати новакам в одних сходи́нах. Тому нашу мету в цьому випадку реалізуватимемо під час двох сходи́н із тим, що кожен з них матимуть іще підрядну мету. Добираємо відповідні теми й проводимо в життя наше завдання, напр., коли хочемо дати новакам уявлення про гуртове життя, можемо взяти, як канву для виконання цієї теми, казку "Зимівля звірів" і на ній мережимо продуманий взір із застереженням, щоб там не було моралізування. Дуже часто всякі пояснення тільки замотують розуміння справи.

Напевно по проведенні таких двох зайнять з новакками, коли вже говоритимемо їм про текст заяви, новакки приймуть його правильно й даватимуть влучні пояснення, як доказ розуміння заяви вступу до УПН. Основними елементами, що входять у склад сходи́н, є гра, гутірка /розповідь/, а доповняють їх майстрування, необхідна частина сходи́н, інсценізування, відгадування загадок, розказування веселих дотепів, танцювання тощо.

Гутірка – це розказування казки, оповідання про героя, що діяв, чи про якунебудь важливу цікаву подію. Образовість, драматичність, акція оповідання, при відповідному технічному вмінні передати твір новакам – це передумова успіху. Час тривання розповіді не більше 15 хвилин. Краще розказувати на початку зайнять. Розповідь – канва сходи́н, де впорядник мережить про задуманий взір. Гарний взір буде, якщо він матиме первні природности, гармонійности /естетичности/ і доцільности. Природність ставить вимогу пов'язувати зайняття з життям, з дійсністю і є протиставленням до штучности й абстрактности зайнять. Доцільність заякорюється в темі й меті сходи́н, гармонійність – насамперед у конструкції сходи́н.

До цього всього долучується надзвичайно важливе питання про оформлення сходин. Важливе тим, щоб відповідні гри, майстрування то-що якимнебудь способом пов'язувалися з канвою і творили єдність думки, почувань, дії та форми. Пов'язування поодиноких елементів не важне. Трішечки уваги й зусилля думки, а напевно та чи та гра прибере інший вид і послужить до реалізації того чи того задуму. Для докладнішого зв'язування справи: треба добирати з оповідання фабулу, як основу до гри, якої мета і форма однозвучні з метою та формою, яку згідно з планом конче провести. Наведені думки вказують на konieczність відповідного добору розповідного матеріялу та на спосіб його використання.

Гри - різні щодо форми та змісту проводимо на сходинах. Одні з них мають характер рухливий і служать нам до розрухання за-слуханих у казку новаків, інші розвивають чуття /смысл/. Ще інший поділ можна брати до уваги: за силою крику - крикливі та безгучні; за кількістю учасників у грі - індивідуальні та гуртові. При доборі гор треба пам'ятати про зростання складності /від простих до складніших/ та про їх призначення /що розвивають, а врешті про всебічність розвитку/, розвиток усіх чуттів чи всіх частин тіла. На сходинах обов'язково проводити більшу кількість гор і то по змозі різнородних.

Пісня - необхідна складова частина сходин, без якої не повинно бути ніяких зайнятть. Бадьора, жвава пісня, з соціальної точки зору, важливий виховний фактор. Пісня спроможна зосередити увагу всіх, може надати всім одного такту, витворюючи при тому відповідний настрій. Тому треба співати пісень веселих, бадьорих, що побуджують до дії, підносять настрої творчий, а обмежити репертуар тужливих пісень, що обнижують творчу спроможність дітвори. Зі співаника новаків усувати янацькі пісні.

Майстрування - для новаків дуже цікаве зайняття. Вони люблять майструвати, вони хочуть бачити вислід майстрування. Пов'язуємо цей дуже важливий елемент сходин із гутіркою та грою. Фактично майстрування - це лише відміна гри. Майстрування займає багато часу, тому предмети, що на їх виконання треба більше часу, як напр. 30 хвилин, краще зачати, показуючи, як треба робити, і доручити новакам удома самостійно, без ніякої допомоги закінчити. Інші предмети треба в цілості виконати на сходинах. Щоб можна було насамперед з успіхом провести майстрування, необхідно подбати, щоб усі новаци мали потрібне знаряддя а в першій мірі ножа, голку, нитку тощо. Наперед треба повідомити новаків, щоб подбали про відповідний матеріял для даного майстрування.

Самодіяльний театр /інсценізація/ - це скомплікована дія новаків. Вона вимагає підготовки /мімічні гри, майстрування/. Діти люблять бути акторами; це відповідає їхній психіці, бо вони ж мистці. На сходинах можливо провести інсценізації казок, оповідань тощо. Наші народні казки назагал драматичні та з живою дією, тому надаються до інсценізування. Наперед розказати казку - передумова зінсценізування її і для цього не потрібно майже жодної підготовки, все необхідне приготують новаци. Вони зміло

схарактеризують одною-двома прикметами-символами ту чи ту дієву особу. Для цього служать різні підручні предмети, чи зроблені з підручного матеріалу наборзі, чи відповідні рухи або уклад рук, ніг тощо. Зайвих пояснень та втручань впорядника не потрібно і по змозі якнайменше їх, бо вони лише утруднюють новакам у цій цікавій грі. Новакам залишити по змозі як найбільшу свободу та ініціативу. Інсценізування виконувати тільки раз на сходинах, навіть тоді, коли воно не вдалося. Інсценізація не повинна тривати надто довго, щоб на цьому не терпіла цілість сходин.

Інші елементи вплітаємо для урізноманітнення зайнять. Пам"ятаймо, щоб також був відповідний час, призначений на це, і щоб забагато часу ці справи не займали. Дуже часто витрачується час на підготову до імпрез зі шкодою для сходин. Точки до імпрез можна також приготувляти на сходинах, одначе їх треба дуже вміло вплітати у програму сходин. Імпрези - це вислідна всієї роботи, а не лише доривочне виконання гри, танку, чи чого іншого.

Особливу увагу треба звернути на відкриття та закриття сходин. Вони в побудові сходин є межові стовпи. Ефектовне відкриття забезпечує половину спіху в проведенні зайняття. Воно надає відповідного тону, створює відповідну атмосферу, що виповнятиме визначений цим зорганізованим дозвіллям проміжок часу. Саме відкриття повинно складатися зі вступного обряду, привіту та перевірки присутности. Вступний обряд може бути різний, одначе в стилі сходин. Він вказує на те, що час незорганізованого звичайного дозвілля закінчився, що вони входять у світ орлиної казки, де формою визначає до деякої міри згаданий обряд. Річ ясна, до сходин треба достосувати привітання. Не мусить то бути привітання "Готуйсь"; може бути інше, якщо новаки наприклад, бавляться у звірів. Одначе привітання те чи те мусить на сходинах обов"язково бути. Те саме можна сказати щодо перевірки присутніх. Із сухим перекликом, відчитанням присутніх, пора вже скінчити. Треба добирати інших способів перевірити. Якщо по одному приходять на сходини, то може кожний по черзі відразу з хвилиною входу на призначене місце зробити відповідний знак у книзі відвідувань, яка становить складову частину книги роя. В іншому випадку підібрати інший цікавий спосіб. Ці три елементи обов"язково входять у програму відкриття. Можна ще іншими способами збагатити його, та вони не повинні ускладнювати й переобтяжувати часоно відкриття.

Закриття сходин це чергова межа, яка говорить про те, що час новацької гри закінчився, що новак повинен іти додому. У програмі закриття повинно обов"язково входити: повідомлення про час і місце наступних сходин; повідомлення, що повинні принести з собою на чергові сходини; привіт і кінцевий обряд. Цей останній може, та не мусить бути такий, як початковий. Він є мірилом вартости сходин за оцінкою новаків. Від цього залежатиме кількість учасників дальших сходин.

Уклад поодиноких елементів надзвичайно важливий у побудові сходин. Сходини охоплюємо як цілість; вони повинні мати якусь композицію, де в основі лежить та тема, а межовими стовпами - відкриття та закриття.

Тепер насувається питання про уклад поодиноких елементів.

Є декілька принципів, за якими будуюмо сходи.

1. Укладати елементи сходин відповідно до трудности у сприйманні та до натури зацікавлення. Складову частину сходин найтруднішу, щоб сприйняти та виконати - краще вміщувати в першій частині з уваги на здатність дітей найбільше зосереджувати увагу на початку зайняття. Звичайно цією частиною буває розповідь.
2. Бігуновий уклад елементів, за яким чергуємо рух із безрухом, галас з тишею, духове скупчення з духовим безділлям, утому з відпочинком.
3. Різноманітність та багатство елементів.
4. Відповідний розподіл часу на поодинокі елементи.

Згідно з цими принципами будуюмо зайняття, де по відкритті під час якого новачки звичайно стоять, сідають і слухають розповідь /10 - 15 хвилин/. Безрух і тиша чергуються з рухом і галасом, коли на порядок приходить гра, рухова гра, багата на різні переживання /5 - 10 хвилин/. Розбавлені, усміхнені обличчя заспокоюються і сідають до праці, до майстрування. І знову гра, якщо ще не було - новацька, тобто на чуття, інсценізація, загадки, пісня, відповідна до теми і врешті закриття. Нехай не жахає впорядника велика кількість точок, записаних у час складання плану, аби не можна було зреалізувати згаданий план.

Декілька практичних вказівок. Перше - це план, написаний на картці чи в книзі роя. Важко уявити собі, щоб можна було перевести добрі сходи без плану. Проте думаємо, що план не мусить бути досконалий. Він таким бути може, бо маємо до діла з живим матеріалом, що діє і творить, тому треба передбачати в плані час і для ініціативи новачків. Насувається питання, чи можна міняти план, якщо бачимо, що він погано побудований або чи можемо краще виконати ту чи ту точку в іншому місці, чи з уваги на більшу логічність, чи природність ходу зайняття. Назагал треба додержуватися визначеного плану, визначеного часу в цілому й щодо поодиноких точок. Якщо бачимо, що сходи побудовані нецікаво, а є змога перебудувати краще, рішуче треба змінити. Пам'ятаймо, що частих змін плану не повинно бути. Це вказує на те, що даний впорядник не вмів планувати. У плані зазначити час тривання сходин /який може коливатись від 1 до 1 1/2 год./ та місце зайняття, найкраще поза домівкою. Дехто зараз натякне на погоду. Плануймо під кутом гарної погоди, але на все треба бути приготованим, тому кожний впорядник має в запасі гри й оповідання.

У плані візьмім до уваги також необхідні речі. Новачки повинні знайти матеріали на луці, в лісі, чи полі, а незалежно від того кожний новачок зобов'язаний мати при собі папір, олівця, ножа, голку з ниткою.

Важко відбутися сходи з однією темою. Перш за все треба проводити їх із новачками, що вміють бавитись. Тому впорядники повинні починати свою працю зі сходин із різноманітною програмою /але мета зайняття мусить бути/, а поволі переходити до сходин з однією темою.

ЩО РОЗКАЖЕМО

НОВАЦТВУ?

ДНІПРО

Навряд, чи знайдемо в світі ріку, щоб так тісно пов'язана була з історією якогось народу, як Дніпро в українців. Для нас святий він споминами про лихоліття й минулу славу. Над його берегами творився український народ, будував форми своєї державности, переживав майже всю історію України. Стародавня легенда говорить, що св. апостол Андрій поблагословив його береги і заповів, що там колись постане величне місто і могутня держава. Від того часу наше історичне минуле нерозривно зв'язане з Дніпром. Над його берегами лежить "мати городів українських", Золотоверхий Київ, гордість і мрія кожного українця. На низу, за порогами, була колись Запорозька Січ, якої лицарі будили подив цілого світу своєю відвагою і хоробрістю. Над Дніпром казав себе поховати Тарас Шевченко, щоб і по смерті не розлучатися з Україною та з грізним голосом Дніпра.

Через те Дніпро так часто оспіваний у народніх піснях і в історичних думках, тому і в літературі відведено йому належне місце. Народ називав його різно: Дніпро-батько, Дніпро-Славути, висловлюючи тим способом любов і пошану до тієї величної ріки.

Довжиною Дніпро третя ріка в Європі, після Волги і Дунаю. Має він 2285 кілометрів /1419 миль/, ширина його міняється, коло Києва доходить до 700 метрів /2295 стіп/, а нижче порогів розливається часом і до півтора кілометра. Впливає він поза межами України, в Білорусії. Але дуже швидко входить на українську територію і пливе нею аж до самого Чорного моря. Його сточище, цебто простір, з якого води спливають до Дніпра, виносить 510,750 квадратних кілометрів, отже більше, як котранебудь держава в Європі.

Правий берег Дніпра гористий і мальовничий, з лівого тягнуться безкраї степи. Славний Дніпро своїми порогами, що їх було дев'ять: Кодацький, Сурський, Лоханський, Дзвонецький, Дід або Ненаситець, Вовницький, Будило, Лишній і Гадючий або Вільний. Колись належало до великої штуки перепливати пороги човном, майстрами в

тому були козаки. Тепер пониже останнього порога збудовано височенну греблю, вода піднеслася через те на 37 метрів, /122 стопи/ і залляла пороги озером. Через те там тепер можуть пливати кораблі, а водоспад з греблі дає величезне джерело електричної енергії.

Трохи пониже останнього порога річище Дніпра звужується до 160 метрів, /525 стіп/ і це місце називається Вовче Горло. Вода там глибоченна, місцями доходить до 30 метрів, /98 стіп/. А ще далі Дніпро розливається широко і творить Дніпрові плавні, цебто гушавину очерету з підмоклими лісами й лугами та безліччю острівців. Це називалось колись Великий Луг і тут була Запорозька Січ.

Дніпро вливається до Чорного моря лиманом. Лиман – це неначе озеро, відділене від моря пісковою косою, крізь яку в двох місцях проривається Дніпро в море. Дніпровий лиман великий, бо завширшки на 14 і завдовжки на 64 кілометри, але мілкий, безнастанно замулюється, і треба його поглиблювати штучним способом для промощення дороги кораблям.

Для нас Дніпро має не тільки географічне та економічне значення, як водний шлях уперек цілої України, але теж історичне. Він був свідком геройських діл наших прадідів, славного минулого України, і глибоко ввійшов у пам'ять українського народу. Багато на світі українців, що ніколи його не бачили, ніколи, може, й не побачать. Але в серцях усіх нас він дорогий нам, як частина України, нашого рідного краю, і тим більше мусимо вивчати відомості про нього, бо тим способом пізнаємо Україну.

СТАРОДАВНІ НАЗВИ ДНІПРА

Наш Дніпро був відомий в Європі ще в давнину. Різні народи знали Дніпро під різними назвами.

Від грецького історика Геродота, що жив у V сторіччі до нашої ери, довідуємося, що греки називали Дніпро Бористеном і зазначали, що він тече з півночі



на південь. На заході Європи така назва вживалася навіть у XVII сторіччі.

У готського історика VI віку нашої ери Торнанда він зустрічається з назвою Даніпер, по-гунськи - Гунівар, що означало "гунська ріка". У скандинавських сагах, едичних піснях згадується Дніпро під назвою Данпар. Візантійський історик X віку, імператор Константин Порфірородний, Дніпро називає Донар. На "Частині мапи світу Абу-Абд-Мохаммеда Ідрісі 1154 року" Дніпро має назву Днабр.

Тюрські кочові народи, що з початку X віку кочували у наших південних степах, печеніги, торки та половці відзначали, що Дніпро "велика річка" і називали його Узу, Озу, Узи, Атель, Барух, Варух.

Венеціянці і генуезці, що в XIV - XV віках мали в пониззі Дніпра свої колонії, вживали для нашої ріки такі назви, як Ексі, Елексе, Елице, Ерексе, Лереса, Луосен. Подібні назви зустрічалися також і в італійців.

У наших літописах назва Дніпра пишеться по-різному: Ніпрь, Дьніпрь, Дніпровская ріка. Потім ми маємо "Дніпр-Славутич, тека Славути - син Слави".

Такі епітети мала наша славнозвісна ріка. Вона оспівана у народніх піснях і легендах.

Назва Дніпро - давнього походження. Такі назви, як Дністер, Дон, Донець і Днай, Дніпро мають один корінь - "дон"; осетинською мовою "дон" означає вода, взагалі ріка.

ЛАРИСА ПИСЬМЕННА

ЧАРІВНИЙ ШТУРВАЛ

Живе собі у Великому Місті над Дніпром-Славутою хлопчик Славко. Велике Місто старе-старовинне, та воно рік у рік молодіє, бо зводиться в ньому чимраз більше нових будинків, — росте Велике Місто. І Славко росте: за рік і до школи піде.

Має Славко знайомого шкіпера — доброго друга. Плаває шкіпер на старенькому катері, та й сам уже старенький. Давно не їздить у далекі рейси по Дніпрі, а возить собі людей з берега на берег. Дехто, посміюючись, називає катер старою калошею, і шкіпер тоді ой як ображається! Він любить свій катер, сам лагодить, фарбує, визолочує великими літерами гарне ім'я катера «Чайка».

Славко ніколи не зве катер старою калошею: він називає його тільки «Чайкою», а шкіпера — тільки Капітаном.

— Ага, а мене Капітан завжди катає на «Чайці», скільки схочу! — хвалиться Славко в дитсадку.

— Чого ж тільки тебе? — питає Марія Степанівна. — А всіх нас хіба ні?

Бо Старий Капітан завжди привітно зустрічає дівчурку з Марією Степанівною:

— О, дитячий садок у гості завітав! Ну, сідайте, сідайте, покатаю!

І перевозить з берега на берег стільки, скільки діти просять.

Та все одно не комусь, а Славкові Капітан — найкращий друг! Славко завжди всім так каже...

Якось погожої літньої днини надумав Славко сам один побігти проїхатися на катері. Забрала його з дитсадка бабуся того дня раніше, вийшов він з будинку в двір — та нишком гайда до Дніпра.

— Біда, хлопче, — сказав йому Старий Капітан. — Зламався на катері штурвал. Треба нового ставити, а мені кажуть, що пора, кажуть, оцю стару калошу на брухт списувати, та й тобі вже, мені себто, час на пенсію. Ти чув таке? Оце й стережу «Чайку», щоб на брухт не завезли... Та боюся, що ми з нею обоє відплавались.

«Ой, а хто ж мене через Дніпро возитиме? — злякався Славко. — Хіба буде на новому катері такий капітан? Може, буде сердитий та вредний... Хіба вредний кататиме?»

Поглянув Славко на Дніпро. По ньому лебедями пароплави плывуть, снують катери, мчать швидкі комети на підводних крилах, моторні човни хвилю бурунять. Тільки бідна «Чайка» стоїть на приколі, й журиться нею Старий Капітан. І так стало йому шкода Капітана!..

Пішов Славко понад берегом. Аж бачить — ціла гора залізчя: там і заіржавлені старі якорі, і старі мотори, і всякі колеса — великі й маленькі, і ще якісь усякі залізяки, хтозна, як вони й називаються. А двоє дядків у смугастих тільняшках усе оте на машину викидають.

— А нащо ви оце збираєте? — питає Славко.

— Збираємо старе, щоб стало нове, — відказує один дядько, котрий добріший.

— А як воно нове стане?

— А так: повкидають його в таку піч, там усе старе залізчя від вогню розплавиться, а далі з нього новенькі мотори, якорі та все, що треба, пороблять. Зрозумів?

— Ага...

— Біжи-но собі геть, не заважай, — каже другий дядько, котрий сердитіший.

Одійшов Славко. Аж тут з-під старого розлапого якоря викилось якесь мале коліща. Славко далі рушив — коліща за ним.

— Можна мені це коліща собі взяти? — гукає Славко.

— Та бери, не шкода, — засміявся дядько, котрий добріший.

— Ану відійди! Ще під машину вскочиш, — кричить дядько, котрий сердитіший.

Славко за коліща та вбік собі. Машина з дядьками повезла старе залізя, щоб з нього нове робити. А Славко надумав своє коліща почистити, щоб і воно стало новіше.

Ледве тернув піском — коліща заблищало ясным блиском і почало рости, рости — немов живе. Аж Славкові страшно стало. А воно як задзвенить срібним голосом:

— Спасибі, хлопчику, що порятував мене. Я — чарівний штурвал. Як візьмеш мене до рук — куди тільки глянеш, туди й поїдеш. Бо ти мій тепер господар!

— А на чому їхати? — питає Славко.

— На чому схочеш.

— І на «Чайці» можна?

— Ще й як! — сміється-видзвонює чарівний штурвал.

Славко за штурвал та бігом до «Чайки».

— О! Це ти мені штурвал прикотив? — зрадів Старий Капітан.

— Вам, — каже Славко. — Я вам його... позичу.

— Гм... — Капітан зсунув кашкета на брови. — Що ж, давай хоч позичений.

А чарівний штурвал блиснув, крутнувся і сам на місце став. Так прийшовся, ніби для «Чайки» зроблений.

— Порядок! — каже Старий Капітан. — Сідай, хлопче поїхали.

Взявся Капітан за штурвал, щоб катер од берега завернути, але... Не слухається штурвал Капітанових рук, хоч ти плач! Він і так, він і сяк налягає, а штурвал — мов приріс.

— Чи ти ба! — здивувався старий і витер піт з лоба рукавом. — Такий гарний штурвал, а якийсь негодящий. Та що за причина?!

— Дайте мені потримати!

Стернувати Славко, правда, не вмів, таж цей штурвал — чарівний! А може...

— Ну спробуй, — посміхнувся Капітан.

Підступив Славко до штурвала, руки на нього поклав. Задзвенів штурвал срібним голосом:

— Слухаю, мій господарю! Повезу тебе, куди тільки твоє око гляне.

А Славкове чорне око на «Комету» дивиться. Рвонув катер навздогін за «Кометою», наздогнав, перегнав, ще й навколо кілька разів об'їхав, аж райдуга в бризках засяяла.

Зиркнув Славко вниз, рвонув і катер донизу. По землі сивною крицею рейки блищать, ними поїзд метро їде. Катер — шуст! — і помчав рейками поїзд наздоганяти. Мчить мостом через Дніпро, от-от наздожене. Поїзд до тунелю сховався, а назустріч — другий поїзд. Ойкнув водій, зупинив електровоз: щось таке дивне назустріч біжить, зараз аварія буде... Славко очі заплющив. Зупинилися саме на станції «Дніпро».

Стоїть катер на рейках, стоїть поїзд. Людей назбігалось! Крику! Галасу! Де ж таке видано, щоб старий катер по рейках бігав?

— Лихо моє, — сказав Старий Капітан. — І де це ти такий шалений штурвал узяв?

— Він не шалений... він чарівний... — мимрить Славко, а сам очі боїться розплющити, щоб знову кудись не гайнути.

Тим часом бригада «Техдопомоги» наспіла — катер з рейок стягнути намагається. Та де — і з місця не зрушить! Міліціонер прибіг, у свисток засюрчав:

— Громадянине! Киньте порушувати, бо я вас заарештую! А що Капітан винен?

— Дядю Капітане, — хлипає Славко, — я вам подарую на завжди цей штурвал. Нехай він вам буде, а я більше не хочу.

— А що я з ним, таким неслухняним, робитиму?

— Він вас послухає, він же чарівний. Поїдете туди, куди ваше око гляне.

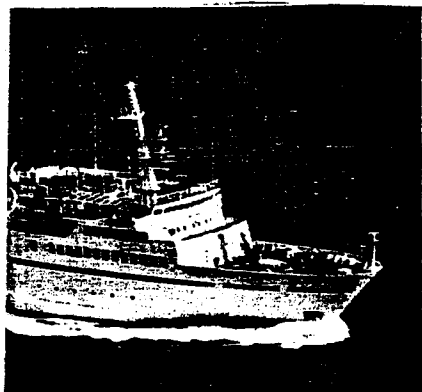
— Гм... хто його знає... Ану, відступися!

Відступився Славко від штурвала, а очей не розплющує. Взявся за штурвал Старий Капітан, глянув на воду... Вмить знявся катер з рейок і поплив по Дніпрі. Рівно поплив, нікого з курсу не збиває, людей не лякає, бешкету не чинить. Бо до розумних рук і до розумних очей потрапив штурвал.

— Розплющуй очі, хлопче, — сміється Старий Капітан. — Тепер вже не бійся!

А далі все добре пішло. Стала «Чайка» найпрудкішим і найкращим катером на весь Дніпро. Ніхто вже не називає її старою калошею, а тільки гордим ім'ям — «Чайка».

І Славко наш утямив, що й до чого.



ЙДЕМО ДО ДНІПРА КУПАТИСЯ!

Гарна, пахуча весна минула як сон. Прийшло тепле, радісне літо. Над Дніпром у кущах та деревах, птаство співало так радісно й завзято, не знаючи нічого, що діялося на нашій землі довкола. Вода в Дніпрі вже була тепла й діти з приюту просилися піти до річки, щоб покупатися. Дитячий приют не був далеко від води. Директорка згодилася і дві вчительки поставили дітей у ряди й рушили з ними до Дніпра. Одна вчителька йшла зпереду всіх, а друга пильнувала дітей ззаду. Передні діти, менші віком, затягли пісню:

**Кіт-мурлика, кіт-дряпуга, учить діток, танцювати.
Нумо дітки праву, ліву, раз, два, три чотири, п'ять!
Треба добре працювати, щоб танцюром гарним стати.
Нумо дітки праву, ліву, раз, два, три, чотири, п'ять!
Кіт скінчив, а котенята знову кинулись скакати.
Нумо, татку, та заграй нам раз, два, три, чотири, п'ять!**

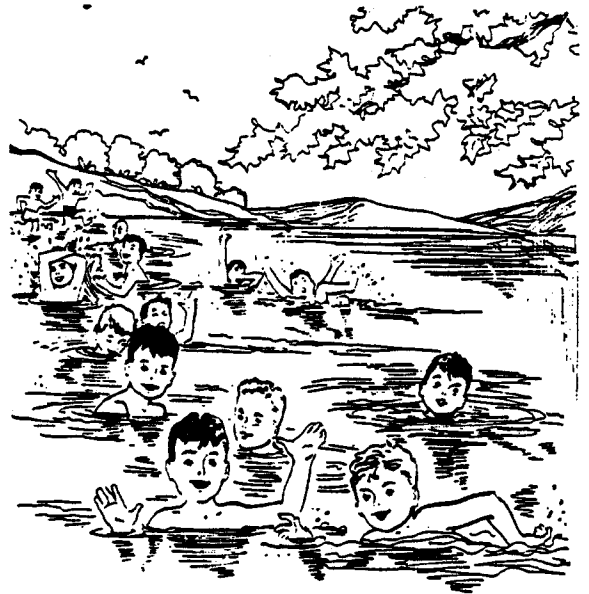
Як тільки вони скічили, то й діти ззаду й собі заспівали:

**Женчичок-бренчичок, вилітає, високо ніженьку підіймає.
Якби то набито, ніженьку прибито в зеленім лузі,
бери собі другу!
Хоч стерня колеться ніжка болить, спати не хочеться гуляти кортить.
Якби то набити, ніженьку прибити, в зеленім лузі,
бери собі другу!**

А потім ще заспівали: „Ой, на горі там женці жнуть”...

Так, виспівуючи, дійшли до Дніпра, якраз там, де наш могучий Батько, робить невелику затоку. Тут вода була спокійна, мілка й купатися було безпечно. Діти миттю почали роздягатися й стрибати в воду. Скільки радіщів і писку було, аж у вухах лящало. Пару прохожих, усміхаючись, зупинилися приглянутися цій сцені радості та безжурности, бо часи були такі тяжкі, що мало хто сміявся чи радів. Небагато дітей уміло плавати, зате всі радісно хлюпалися водою, підстрибували як могли вище або ниряли до дна. Учительки також увійшли у воду й пробували вчити плавати то одного то другого.

І так у вересках та радіощах минуло більш години. Вже деякі з дітей трохи наситилися купанням, вийшли на беріг погрітися на сонці й сідали півколом лицем до Дніпра. Ніхто не зауважив, що бракувало Пріськи. Це була дівчина найстарша з дітей. Приют був тільки для дітей до 14-го року жуття, а їй вже минув 15-ий. Не дивлячись на це, моя мама, директорка приюту, не могла викинути Пріськи на вулицю, бо куди ж вона пішла б? Вона була кругла сирота й не мала рідні. В Україні був голод і війна. З чого могла б бідна



дівчина прожити? Крім усього, Пріська любила мою маму, як рідко рідні діти люблять своїх батьків! Де була моя мама, там зараз-же, як з води, виринала Пріська й старалася допомогти в чім то не було б. Вона стала наче помічниця або заступниця старших. І от треба було вже йти до дому, а Пріськи ніхто не бачив. Учительки стурбувалися, почали гукати, посилати дітей на право й на ліво шукати Пріську, а її ніде не було. Після великої радощі купання прийшло заклопотання. Навіть найменші діти почали хмуритися, бо Пріська була добра до всіх.

Раптом хтось із дітей, почав махати руками, що ось знайшов її. Всі побігли туди, а Пріська лежала собі спокійно під кущем, майже над самою водою, і тільки з сумом і докором сказала: — ось ви всі розігнали мені їх! Нащо ви це зробили?

— Що таке, кого розігнали? — питалися вчительки.

— Та моїх запорожців. Це ж їхня земля, вони тут панували, здобували славу й боронили Україну! Якраз прочитала книжку про запорожців і пішла собі на бік від усіх, щоб подумати про все прочитане. Не знаю чи я заснула чи ні, але я бачила їх живими, як вони йшли в похід. Попереду, на білім коні їхав кошовий. Його вуса були сивуваті а погляд задуманий. Крім зброї він мав за поясом золоту булаву, самоцвіти якої кидали іскри в яснім сонці. За ним густими рядами їхали на вороних конях запорожці. Вони були всі одягнені в червоні, зелені та сині шаравари, а золотом вишиті різнокольорові жупани робили їх ще кращими. На головах, вони мали шапки, що прикривали їхні „оселедці”, а червоні та сині шлики, гордо повівали в повітрі. Всі були озброєні шаблями, що поблискували на боці кожного, мушкетами, які виглядали

грізно із-за спини, а до того ще й списами, що дрижали й блискали на сонці. Я чула як вони раптом заспівали пісню: „Засвистали козаченьки в похід опівночі“. Повітря загриміло від неї, вітер сколихнув житами, які наче з пошани та радощів, що наші ідуть у бій, клялися їм аж до землі. Деякі з запорожців мали такі довгі вуса, що аж спадали на білі, вишивані сорочки й ось тепер вітер став пестити та голубити їх. Здається вся природа була горда нашими славними запорожцями! А ви мені їх розігнали...

Діти, які прибігли, щоб побачити Пріську, слухали її оповідання із затриманим віддихом... Здається, що і сам Дніпро, почувши про запорожців притих і в задумі гнав свої води кудись далеко...

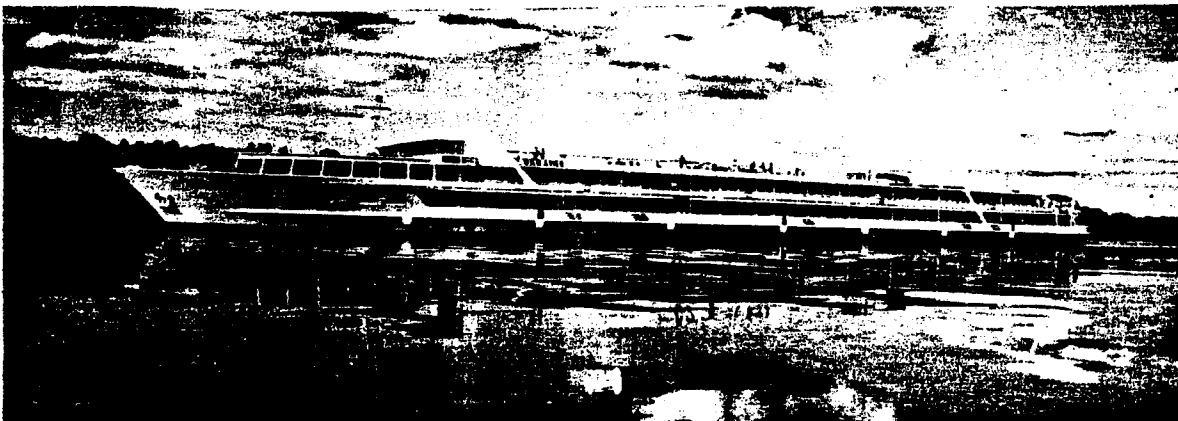
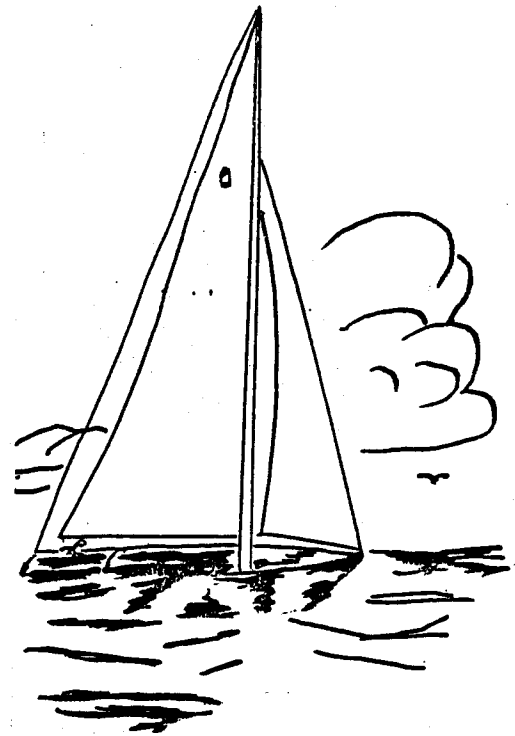
Недовго довелося мені ще бачити Пріську, бо незабаром ми покинули місто. Увесь приют прийшов прощати маму й нас усіх. Діти плакали за мамою, а Пріська так ридала, що навіть деякі з пасажирів прослезилися і питалися:

— Хто це та пані, що за нею стільки дітей плаче?

Хтось відповів — Це директорка приюту від'їжджає...

Вже прийшов час кораблеві відпливати, дітей відведено на беріг, але Пріська не хотіла покидати маму. Один матрос хотів силою вивести її. Тоді вона вхопилася руками за перила так міцно, що мусіли прийти на допомогу й інші матроси, щоб вивести Пріську на беріг... Пізніше мама чула, що після нашого від'їзду Пріська тяжко заслабла!

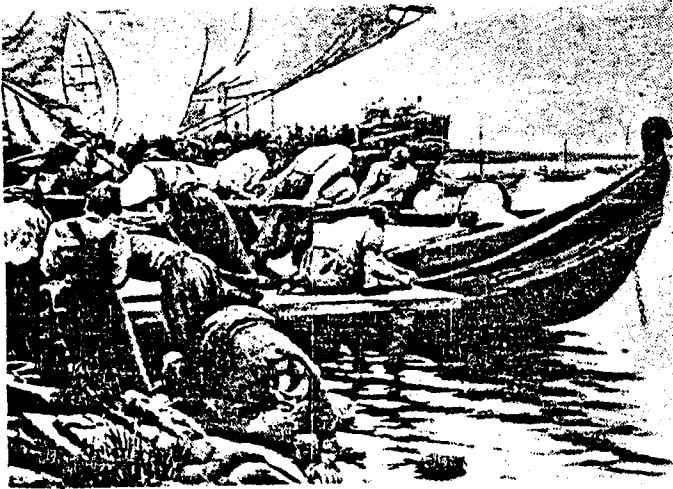
/Веселка/



"Україна", модерний корабель, збудований в Австрії для перевозу пасажирів по ріці Дунай. Довжина: 384 стіп. 80 кабіні, кожна на двох пасажирів, з центральним охолодженням і повним устаткуванням.

МОРСЬКІ ПОХОДИ КОЗАКІВ

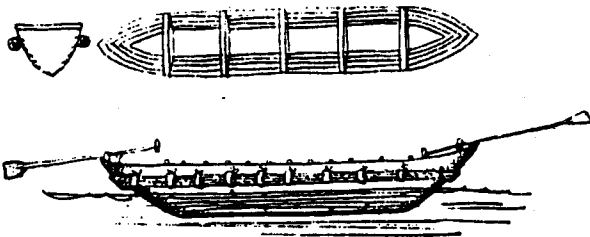
На початку 17-го століття Запорізька Січ була розташована на острові Базавлук. Одного дня 1616 року на березі Дніпра козаки почали готуватися до морського походу. Людські голоси змішувалися з стуком сокир і молотів. Дніпровий берег кипів життям і працею від ранку до пізньої ночі.



Козаки готуються до морського походу.

Козаки не раз виступали проти турків і татар, які насилали на українські землі свої орди, грабували, палили, вбивали, брали ясир. Козаки відплачувалися ворогам сміливими морськими походами. На легких човнах — „чайках” — дубах, байдаках і галерах підпливали вони під мури турецьких і татарських міст і визволяли земляків-бранців та здобували багату здобич.

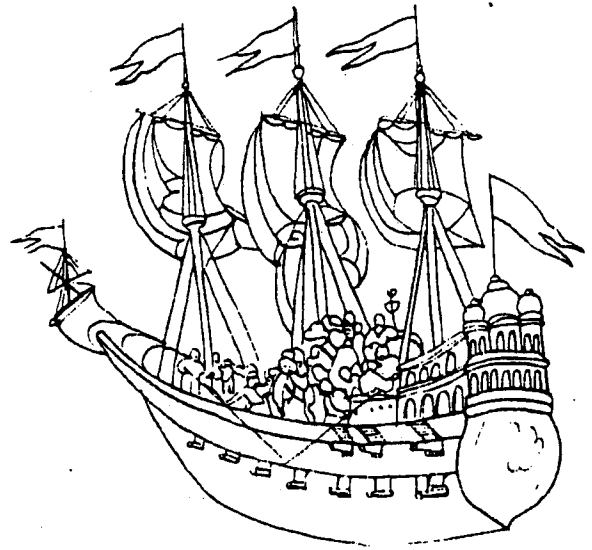
Запорізька Січ почала згодом розростатися і кріпшати та оформилася в козацьку державу. Тоді теж зростали й морські походи козаків. Брали в них інколи участь тисячі запоріжців. Вони допливали до столиці Туреччини — Стамбулу, деколи аж до берегів Африки. Найбільшого розмаху набрали ці походи в другому десятилітті 17-го століття, коли ці сміливі випадки очолював гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний.



Козацьки човни — „чайки”.

ГЕТЬМАН ПЕТРО КОНАШЕВИЧ-САГАЙДАЧНИЙ

Петро Конашевич був родом із Галичини, з села Кульчиць поблизу Самбора. Був шляхтичем. Тому, що вмів цільно стріляти з лука й не розста-



Козацький корабель.

вався з сагайдаком, запоріжці за тодішнім звичаєм дали йому порекло — Сагайдачний. Конашевич був освіченою людиною, закінчив славетну Острозьку академію на Волині. Він був оборонцем своєї батьківщини й опікуном рідної культури. Враз із усім військом Запорізьким він став членом Київського Братства. Цих Братств було в Україні багато. Це були релігійно-національні організації й мали за ціль обороняти свої релігійні, національні й культурно-освітні права перед утиском польської влади.

Але найбільше вславився П. Конашевич-Сагайдачний своїм військовим талантом, хоробрістю й відвагою. На Запоріжжі виростали герої й провідники повстань проти чужинецького гніту. Навіть вороги подивлялися мілітарні здібності Сагайдачного. Поляк Яків Собескі, який знав особисто гетьмана Сагайдачного, писав про нього: „То була людина смілива розумом, яка шукала небезпеки, нехтували життям, перша в наступі, у відступі остання. Рука його ніколи не промахнулася. Він був пильний у таборі, не любив розпечености й не віддавався п'янству”. У своїй „Історії хотинської війни” Я. Собескі пише про Сагайдачного: „Він завжди повертався овіяний славою. Береги європейської та азійської Туреччини були свідками його перемоги”. Польський магнат високо цінував козацького гетьмана теж як державного діяча. І тому таку людину з сильною вдачею, державницьким розумом та талантом полководця козаки кілька разів обирали своїм гетьманом.

Коли в 1616 році Сагайдачний закликав козаків у похід, тисячі прибули на Січ.

ГОТУЮТЬСЯ ДО ПОХОДУ

Пройшло шість тижнів після того, як козацька рада ухвалила йти походом на Кафу (сьогодні це



Теодосія). Тоді це була фортеця й місце, де продавали бранців. Сотні козацьких суден — „чайок”, кораблів, підводних човнів чекали наказу до походу.

Козацькі кораблебудівельники вславилися поза межами України. Чужі держави запрошували їх, щоб навчали місцевих майстрів корабельного діла. Козаки будували свої судна нескладним способом. Зрубували високу липу чи вербу, очищували її від галуззя й кори та видовблювали днище. До цього днища прикріплювали дубові ребра, до яких прибивали дубові дошки. На дзюбі й кермі судна споруджували скритки-каюти, в яких переховували харчі, зброю, порох і кулі. З обох боків човен мав стерна, щоб „чайка” могла швидко змінити курс на 180 ступенів. Посередині судна ставили щоглу, з обох боків човни мали 20-40 весел.

Боки суден обкладали в'язками очерету для вдержання рівноваги і для охорони перед врожим обстрілом. Човни — „чайки” бували довжиною 15-22 метрів, шириною 6 метрів, висотою 4 метри. Човен вміщав 40-60 залоги.

Крім „чайок” у морський похід вирушали теж більші кораблі. Вони мали дві палуби, три щогли й каюти: для старшини. Кораблі були озброєні малими гарматами-фальконетами.

Знані були козакам нескладні підводні човни. Це свідчить про винахідливість козацьких кораблебудівельників.

У підготові до морського походу брало участь усе запорізьке товариство. Козаки вантажили на човни зброю — гармати, рушниці, кулі, порох, харчі. Строго заборонено брати в похід алкогольні напої. Кого спіймали п'яним, карали смертю, скидаючи винувника в морські хвилі...

ВИРУШАЮТЬ У МОРСЬКИЙ ПОХІД

На переді грізної козацької фльотилії пливе командний корабель, прикрашений гетьманською корогвою. Звідси гетьман Сагайдачний дає накази. Козацька фльотилія відплила як завжди



Козацька фльотилія здобуває Кафу.

вночі перед появою повного місяця. На козаків чатує багато небезпек. Вони мусять незамітно перепливати побіч фортеці Кизи-Кермень, Тавань, Аслам-Кермень, поки виплисти на повне море. Збереглися перекази, що турки поставили в гирлі Дніпра залізну браму, а між фортецями проклали залізні ланцюги. Але козаки винахідливі й поконали й ці перепони. Вони зв'язували залізними ланцюгом кілька десятків колод і пускали їх на турецькі забори й брами. Стукіт колод і брязкіт ланцюгів створювали враження, буцімто перепливає козацька фльотилія. Турки відкрили гарматний вогонь по здогадних „чайках”. Козаки причаювалися в очеретах і дожидали терпеливо поки втихомириться ворожий обстріл і тоді перепливали лінію фортець.

МОРСЬКІ ПОХОДИ КОЗАКІВ У ХУІІ СТОЛІТТІ

На початку 17-го століття козаки вирушили морським походом на Килію. Участь узяло 30 „чайок” і кілька галер, які козаки здобули раніше на турках. Похід був успішний. У літку 1606 р. козаки кілька разів нападали на турецькі міста й фортеці над Чорним морем. Кожний раз захоплювали деякі турецькі галери з постачанням, обладнанням та товарами. Восени 1609 р. козаки на 16 „чайках” заплили в гирло Дунаю й заатакували Килію, Аккерман та Ізмаїл.

Після цих дрібніших походів почалася „доба героїчних походів”. В 1613 р. козаки двічі турбували турецькі території. Султан хотів відтяти козакам поворотну дорогу й вислав велику флоту, але козаки її розгромили.



В 1914 р. весняний похід козаків був невдалий, бо буря розкинула „чайки”. Ця невдача не відстрашила козаків і вони влітку напали на Трапезунд і Синоп, здобули фортецю, винищили залогу і спалили турецьку флоту, що стояла в причалі. Розлючений султан хотів повісити везира, але той обіцяв, що знищить напасників, коли вертатимуться додому. Проте козаки пробилися через засідку, хоч втратили частину здобичі та двадцять запорожців полоненими.

В 1615 р. козаки напали на столицю Турецької імперії Стамбул (Константинопіль). Султан перебував тоді в літньому палаці і з люттю та розпучкою спостерігав, як горить його столиця. Козаки здобули велику здобич і в гирлі Дунаю розгромили турків, які кинулися їм навздогін. Про відвагу й боєздатність запорожців похвально висловлювалися тодішні хронікарі, а навіть турецькі автори подивлялися козацьку хоробрість.

КОЗАКИ ЗДОБУВАЮТЬ ФОРТЕЦЮ КАФУ

Найбільшою славою вкрилася козацька флота славетним морським походом і здобуттям фортеці Кафи. Хоч турки заступили козакам водні підходи до Чорного моря, то запорізька ескадра перемогла цю перешкоду й подалася до Кафи. Козацькі мореплавці послуговувалися спеціальним компасом та орієнтувалися по зірках. Бій під мурами Кафи зображений на гравюрі в 1622 р. Ця гравюра прикрасила надгробну промову з промовою гетьмана Сагайдачного після його смерті. Промову склав ректор Київської братської школи Касіян Сакович.

Козаки здобули приступом Кафу і знищили чотирнадцятисячну залогу фортеці. Спалили теж і затопили багато турецьких галер. Завдяки козацькій перемозі багато невольників вийшло на волю. Другий похід восени 1616 р., в якому взяло участь дві тисячі козаків, скінчився теж переможно. Козаки визволили багато бранців і розгромили турецьку флоту. В цьому році відбулося ще кілька морських і суходільних походів на турків під проводом Сагайдачного. Слава про ці походи лунала по всьому світі.

ЛИЦАРСЬКА СМЕРТЬ САГАЙДАЧНОГО

Петро Конашевич-Сагайдачний помер у 1622 р., поранений отруйною стрілою в битві під Хотиним. Вся Україна боляче відчула його смерть.



Гетьман записав велику частину свого майна Львівському та Київському братствам і їх школам. Великий гетьман розумів потребу навчання і виховання дітей та молоді. Пам'ять про цього славетного лицаря збереглася в документах і мемуарах сучасників, а також у пам'яті народу. Відома є пісня „Гей, на горі там женці жнуть”..., в якій співається, що гетьман не одружився, бо хотів жити вільним козацьким життям.

Про морський похід козаків написав гарну поему Тарас Шевченко п.н. „Гамалія”.

(За Оленою Апанович)



ЗАПОРІЗЬКІ ПІДВОДНІ ЧОВНИ

Мабуть, ще ніколи не було на Січі такої бурхливої козацької ради, як та, що відбулася в червні 1600-го року. Безупинно й голосно били літаври, скликаючи запорізьке військо на збори. На майдані клекотіло, немов на Дніпрових порогах. З усіх боків сунули на майдан козаки у волохатих чорних шапках з червоними верхами.

Раду радили, на кого йти війною. Змагалися дві групи запоріжців. Одна група була за те, щоб йти на польських панів, приборкати їхню сваволю над закріпаченим народом, а друга домагалася морського походу на Туреччину, щоб визволити християнських бранців.

Нарешті кошовий отаман, який весь час ніби байдуже прислухався до того, що говорили запоріжці, махнув булавою, і розбурхана громада притихла.

— Панове товариство! — гукнув кошовий. — Як бачу, більшість козацької ради воліє морський похід на Туреччину. Гарзд, спершу підемо на турка!

— На турка! — загуло на майдані, і тисячі шапок на знак згоди полетіли вгору.

— Завтра почнемо готуватись до морського походу, — продовжував кошовий. — Пам'ятайте, що від завтрішнього дня у нас воєнний закон, і борони Боже, щоб я побачив кого підхмеленого! Накажу такому всипати подвійну пайку кивів!

Наступного дня на Запорізькій Січі закипіла робота. Одні витягали чайки з води на берег, сушили їх і затикали клоччям щілини між дошками, щоб не протікала вода. Інші варили смолу у великих казанах. Роздягнені по пояс запоріжці великими квачами смолили чайки.

Трохи далі, в затоці серед густого очерету, працював гурт досвідчених майстрів під проводом кошового.

Тут творилося щось незвичайне: майстри перобудовували чайки, влаштовували в них подвійне дно і робили в ньому стулки. Зверху чардак також закривали, а отвори на весла затягували шкірою. Над чардаком здіймалася рура, крізь яку надходило повітря.

Під дном насипали піску. Під тягарем піску човен ховався під водою. Коли ж стулки відкривали, пісок висипався в воду, човен ставав легший і випливав на поверхню.

Коли всі готування до походу були закінчені, запоріжці помолились у Січовій церкві до святого Покрову Пречистої Діви і, посідавши в чайки, рушили Дніпром до Чорного моря. До лиману доплили без пригод, але в лимані великі хвилі почали гойдати човни.

Використовуючи лагідну липневу погоду, ко-

шовий вирішив, замість довгої та небезпечної плавної повз Кавказьке узбережжя, переплисти Чорне море впоперек і дістатися до Синопу. З

Запорізька флотилія виплила в море. Було видно тільки небо і безкрає темне плесо води, в якому серед ночі ніби десь глибоко-глибоко гойдалися зорі.

По довгій плаванні козацька флотилія під заслоною темної ночі наблизилася до узбережжя Малої Азії.

Коротка ніч кінчалася. Густий молочний туман оповив шпильні мінаретів, пристань Синопу і море.

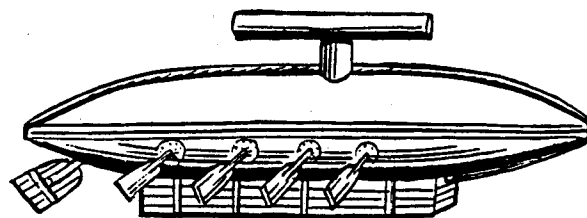
Місто ще спало і навколо панувала тиша. Сонний турецький вартовий з зусиллям вдивлявся в туман, але не міг нічого добачити на морі. Було спокійно, тільки якісь колоди плавали сторчма, то поринаючи, то вириваючи з води...

Запоріжці-підводники кинулися до брами, роззброїли варту і вдерлися до фортеці. Рівночасно частина запоріжців знайшла льох, в якому перебували під замком невільники з України й інших земель.

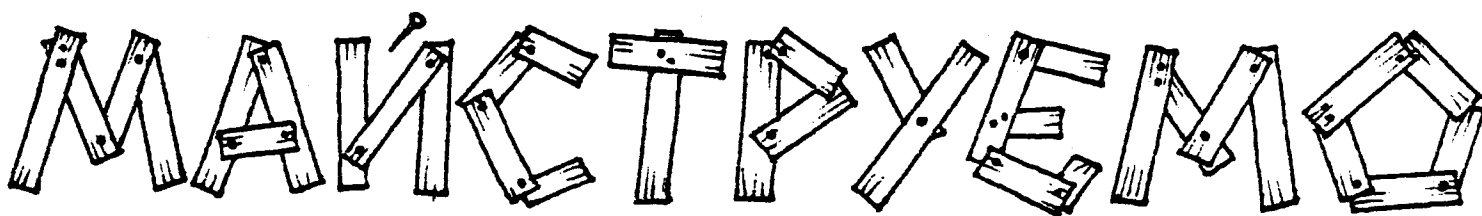
Заскочені зненацька, турки не чинили спротиву і здавалися в полон. Трохи довше тривала боротьба на галерах. Турецькі залоги запекло відбивалися від запоріжців. Козаки, підпливши з моря на чайках, мов ті мурашки, обліпили кораблі й голіруч, без драбин, видряпувалися на чардаки. По кількох годинах завзятої боротьби козаки перебили залоги й визволили бранців, що, закуті в кайдани, довгими рядами сиділи при веслах.

Забравши з собою визволених бранців та завантаживши здобутим добром турецькі галери, переможці посідали в чайки. Запорізька флотилія залишила місто і виплила у відкрите море, на північ, в Україну.

Описана в цьому оповіданні подія є історичною правдою. В 1600-му році запоріжці задумали захопити турецьке місто Синоп, де в страшній нужді працювали українські бранці. Щоб здобути фортецю, запоріжці вдалися до хитроців: побудували (мабуть, перші в світі) підводні човни і в них непомітно підкралися до ворожої пристані.



Козацький підводний човен.



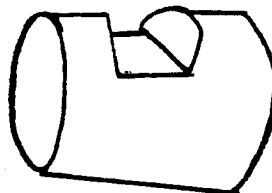
КОРАБЛИК-ВІТРИЛЬНИК

Потрібно: корка, білого грубшого паперу, плястикових патичків, олівців жовтого й синього кольорів (або готових паперів такого кольору).

Як зробити? Вирізати посередині корка місце на середнє велике вітрило, на патичок прикріпити синьо-жовтий прапор і примістити посередині корка. Побіч з обох боків дати бічні малі вітрила.

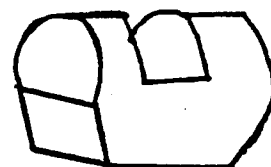
Виготовивши більшу кількість таких корабликів, буде велика радість новакам побачити „Чорноморську флоту” на воді після розмови про Чорне море, а зокрема про історичну подію, що відбулася 29 квітня 1918 року, коли то всі кораблі в Одесі піднесли українські прапори на своїх щоглах, щоб тим „сказати”, що вони прилучилися до України. У квітневих числах „Готуйсь” (і цього року також!) були відповідні оповідання на цю тему!

КОРОК (вирізати)



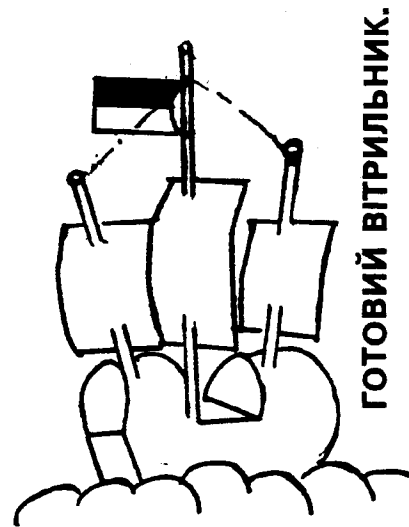
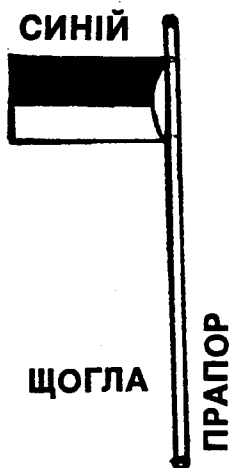
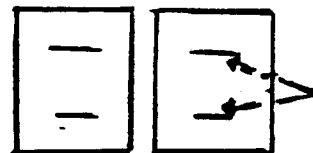
ВЕЛИКЕ ВІТРИЛО

ЗАКІНЧЕНИЙ
КОРОК



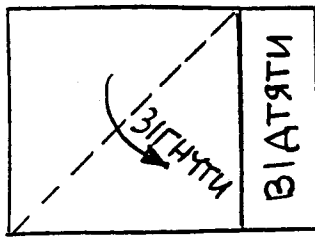
З ПАПЕРУ,

ДВА МАЛІ ВІТРИЛА



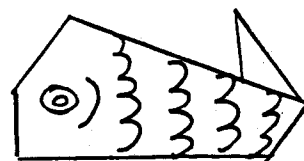
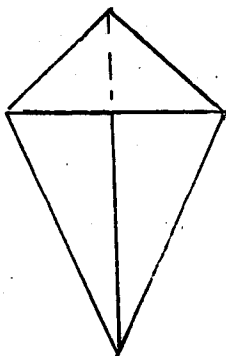
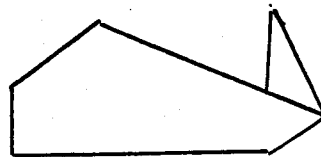
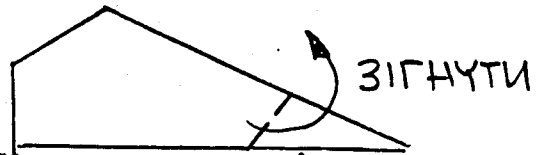
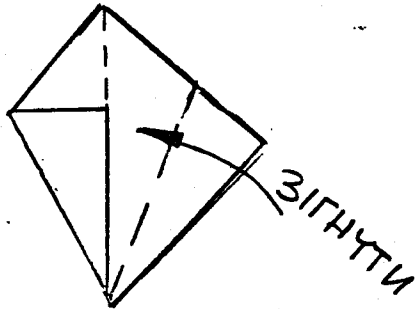
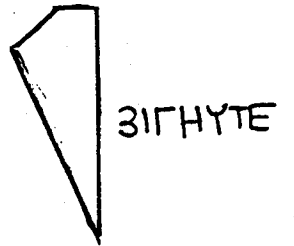
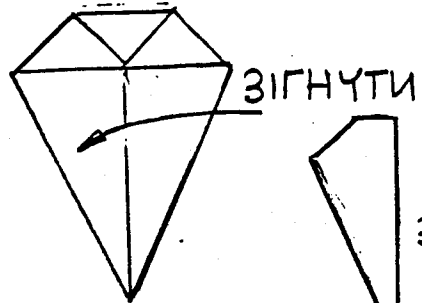
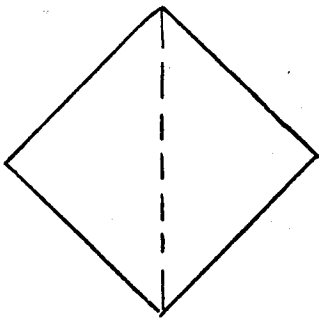
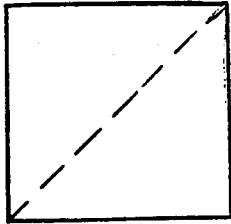
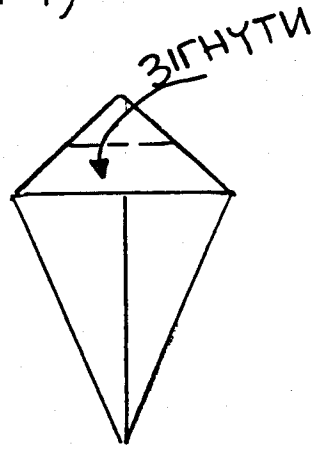
Подав Сірий Орел
Денис Беднарський

РИБА (З ПАПЕРУ)



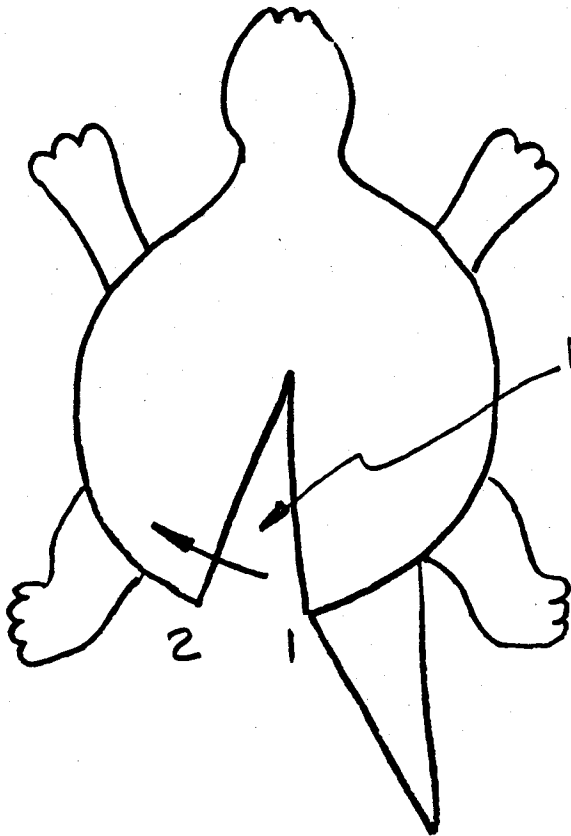
ПРЯМОКУТНИЙ
ПАПІР, ЗІГНУТИ
ЗА СТРІЛКОЮ

ВІДТЯТИ
І РОЗЛОЖИТИ
ЗІГНУТЕ



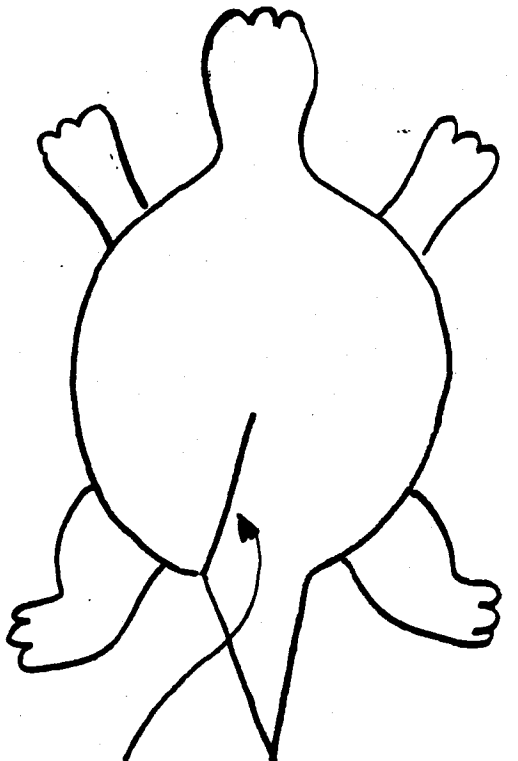
ГОТОВА РИБА

ЧЕРЕПАХА З ПАПЕРУ АБО ФІЛЬЦУ



ПОВНИЙ ВИМІР
ЧЕРЕПАХИ.
МОЖНА ВІДРИСУВАТИ
І ВИТЯТИ.

СКРУТИТИ В ПРОТИНІ
ЗА СТРІЛКОЮ І НАЛОЖИВСИ
КІНЧИК І НА 2 СКЛЕЇТИ
(ПАПІР) АБО ЗШИТИ ФІЛЬЦ



СКЛЕЇТИ АБО
ЗШИТИ

ГОТОВА
ЧЕРЕПАХА ЛІЗЕ



ШКАРАЛУПУ, ГОЛОВУ, НОГИ
І ХВОСТИК ПРИКРАСИТИ
КРЕДКАМИ, ФАРБАМИ,
НАКЛЕЄНИМ КОЛЬОРОВИМ
ПАПЕРОМ АБО НАШИТИМ
ІНШОЇ КРАСКИ ФІЛЬЦОМ

/Подав: Сірий Орел Денис/

ДІТИ СПІВАЮТЬ

"ВІЗЬМУ Я НЕЦКИ..."

Візьму я нецки і коромесло,
 Це буде човен, то буде весло.
 Море як казка, хвилі як мрія,
 Пливу й співаю: Санта Люція.

Аж втім розбився човен на морі,
 Я опинився в морських таборі.
 Кухня як казка, кухар як мрія,
 Лежу й співаю: Санта Люція.

Люблю я дуже всі морські вправи,
 Пливу по водах човном діравим.
 Сонце як казка, плесо як мрія,
 Гребу й співаю: Санта Люція!

Чом річенько.

Чом річень-ко до-маш-на - я так пли-веш по - во - лі?



Чом річень - ко, так пливеш по - во - лі? Чом во-ди-ці не роз-ли - сш з бе-ре-гів по по-лі.

2. Якеш мені, рідний сину, не пливти позвол?
 високі беріженька, ще й ріднеє поле.

3. Ябн в фнлі загремїла, та водиці мало,
 За те гладке нос личко, й чисте, як зеркало. —

Ой, там за Дунаєм.



Ой там за Ду-на - єм, та ой там за Ду-на - єм мо-ло-дець гу-ля-є, мо-ло-дець гу-ля-є.

2. Молодець гуляє,
 та молодець гуляє,
 він кричить, гукає. (2)

3. Подай перевозу,
 та подай перевозу,
 най перевезуся. (2)

4. На свою Україну,
 та на свою Україну
 хоч раз подивлюся. (2)

Тихо-тихо Дунай воду несе.

Звільна Solo *Всі* *Народна пісня*

p Ти - хо, ти - хо Ду - най во - ду не - - се, *ff* а ще ти - хше дів - ча ко - - су че - ше.
Solo *Всі*

2. Чеше, чеше, та на Дунай несе:
пливи, косо, тихо за водою.
3. Пливи, косо, тихо за водою,
а я піду у слід за тобою.

Ой, Дністре!

Звільна *А. Монастирський*

Solo
Ой, Дні - стре! мій Дні - стре! Рі - ко рі - дна, ми - ла, ку - да ти так су - мно пли - веш?

Мірно

Я пли - ву у мо - ре, щоб там сво - є го - ре за - бу - ти, вто - пи - ти на дні!

2. Вже ранок світає,
народ воскресає
з давнього, так довгого сну.
Філею заграю, світу заспіваю,
за море сю вість понесу.

»Як Збруч річку проходили«.

Звільна *Холою.* *Р. Купчинського*

Ой та за - жу - ри - лись стрільці сі - чо - ві - ї, як рі - чень - ку про - хо - ди - (ли), що тіль - ки на - ро - ду
впа - ло за сво - бо - ду: всто - я - тись не бу - ло си - ли.

2. Ой та зажурились стрільці січові,
стали дрібні сльози лити:
[2. буде ворог лютій батьками орати,
матерями волочити].

Туровий Хуток

РИБАЛКИ.

Гра в домівці. Потрібно олівець, прив'язаний на кінці довгого шнурка.

Рій ділимо на дві частини. Одна половина виходить за двері, які лишаємо відхилені на кілька сантиметрів. Не вільно заглянути через шпарку на другий бік дверей. Грачі, які залишилися в кімнаті, по черзі закидають олівець на шнурку /"вудку"/ через верх дверей на другий бік. Хтось з другого боку лапає "гачок". Тоді рибалка поволи тягне "рибу" за шнурок до середини. Ця гра добре надається, щоби розділити дітей по парах, коли це потрібне.

ХВИЛІ

Гра в домівці. Потрібно крісла для всіх учасників, окрім одного.

Визначаємо когось одного, що буде в середині й починає гру. Всі інші сидять на кріслах, уставлених у круг. Провідник командує: "Хвилі вправо" або: "Хвилі вліво". На команду "Хвилі вправо" всі пересуваються два крісла направо, а на команду "Хвилі вліво" пересуваються два крісла наліво. Провідник може подати кілька разів підряд команду "вправо", а тоді нагло змінити "вліво". Тоді має найкращу нагоду-сісти на-котресь опорожене-крісло. Той, що залишиться без крісла, йде насередину й продовжує гру.

ЗВОДЖЕНИЙ МІСТ

Грачі стають рядом. Перший з них - це міст. Він має витягнені руки вбік і спускає їх уділ, то підносить угору так швидко й часто, як сам хоче. Всі інші, по черзі мусять перейти через міст, тобто під одною або другою рукою. Кого він діткне, той виходить із гри.

ПЕРЕСКОЧ РІКУ

Гра на майдані. Потрібно більшої кількості каменів.

Почерез майдан пливе "ріка", якої береги визначаємо лінією каменів. Ширина ріки збільшується поступенно від ок. 60 см. з одного кінця, до 150 см. з ругого. Грачів уставляємо здовж берега після росту, так що найменші стоять на вузькому кінці ріки. На знак, перескакують ріку. Ті, які не перескочили, випадають з гри. Хто перескочив ріку успішно, посувається два кроки вище /в напрямі як ріка поширюється/ й тоді скачуть усі назад. Це повторюється, аж залишиться тільки один, котрий виграв.

СПІВАЮЧИЙ КРОКОДИЛЬ

Усі сидять, за винятком одного, котрий ходить довкола кімнати й співає "У попа була собака". Коли скінчить, вибирає собі когось другого, який стає за ним, обіймає його попід пахи й обидва знова ходять кругом кімнати, співаючи. Переспівавши, другий добирає третього і т.д. аж поки всі не стануть частиною крокодила.

БАГНО

Гра в домівці або на майдані. Потрібно часопис.

Грачі творять круг, держачися за руки. Посередині круга розкладаємо часопис. Це є багно й кожний, хто стане на нього, втопиться, тобто випаде з гри. На знак, усі тягнуть, кожний у свій бік, так щоби змусити когось стати на багно. Гра продовжується, аж залишиться останній, що виграв.

МАВПИ Й РАКИ

Грачів ділимо на дві частини, які будуть змагатися між собою. Кожна дружина стає рядом за лінією зазначеною на землі. У відповідній віддалі перед обома рядами зазначаємо другу лінію, тобто мету. На даний знак два перші мають перебігти до мети так щоби одидві руки тягнути по землі /як мавпи/, а вернутися на руках і ногах, рачкуючи взад. Як перший грач вернеться, тоді виходить наступний з його ряду ітд., аж усі перейдуть і повернуться на своє місце. Котра дружина закінчить це перша - виграв.

МОРСЬКА БИТВА

Для старших новаків. Грають по двох. Потрібно лівців і краткованого паперу. Надається на дощеву пору в таборі.

На краткованому папері кожний грач визначає квадрат, 12 краточок довгий і стільки ж широкий. Кратки зверху нумеруємо від 1 до 12, а збоку від А до І. Ото ж кожную краточку можна визначити числом і буквою: В2, В3, Г5 і т.д. Кожний грач тоді розміщує на своєму "морю" свою флоту, ска складається з одного літаконосця /5 краточок заповнених уздовж/, одного дреднавта /4 краточки/, 2 крейзерів /по 3 краточки/, трьох нищильників /по 2 краточки/ й трьох підвожних човнів /по одній краточці/. Кораблі не можуть прилягати один до одного.

Коли обидва грачі розмістили свої флоты, вони по черзі стріляють та флоту противника, кажучи в котру краточку стріляють. Противник мусить відповісти, чи стрільно попало і в який корабель, на пр.: "Попав - дреднавт", або: "не попав". Хто перший затопить усю флоту противника - виграв.

ОСЕЛЕДЦІ

Гра в домівці. Потрібно для кожного учасника рибу, витягу з бібулки й журнал.

Вирізати з бібулки стільки риб, скільки є грачів і уставити їх здовж лінії, зазначеної на землі. Кожна дитина має журнал і на даний знак, починає ним махати, так щоби спричинити подув повітря за яким її риба буде посуватися до мети з противного боку кімнати. Хто перший прижене рибу - виграв.

Самодіяльна Гра

+Сірий Орел Владзьо Мельник

С В Я Т О Ч О Р Н О Г О М О Р Я

1. Коротке слово про значіння Чорного моря для України /15 хв./
2. Спів, або музична точка /5 хв./
3. Деклямація /3 хв./

4. Інсценізація на одну дію.

Місце інсценізації: на воді, при березі /якщо свято відбувається в природі/, або в приміщенні - на залі, або на сцені.

Декорації: Корабель намальований на твердим матеріалі, з якорем, рятунковим колесом, та назвою корабля: "Юрій Побідоносець".

На стерні /заді/ корабля щогла зі шнурком, на яку підтягнуть прапор Чорноморської фльоти. Воєнний корабель з дулами гармат на передній стіні. Борт обгороджений ланвою/грубим шнуром.

На палубі корабля сидять по-турецьки моряки, руки заложені, голови вдолину, наче сплять. Це - юнаки, або старші новаци, в числі 8 - 12. Всі в білих шапочках та білих сорочинках.

При щоглі стоїть, опертий руками об щоглу з похиленою головою, стерновий і капітан на "спочинь", - усі, як заворожені сном.

Початок дії: Музичний вступ /довільна мелодія якоїсь української пісні, на пр. "Повій, вітре, на Україну" або "Рече та стогне Дніпр" - для мельодеклямації.

По боках сцени з одної й другої сторони стоять Голоси України - дівчата в народніх строях, по дві з кожного боку. Під музику говорять усі спершу разом:

ГОЛОСИ: Ніч - була - тиха.

1 ГОЛОС: Чорне море спало,

2 ГОЛОС: Лягло безкрає і, на вид, покірне,

3 ГОЛОС: І тільки небо зорями іграло.

4 ГОЛОС: Мов друге море - синє і безмірне.

1 ГОЛОС /сильно/: Та ні. Не спало, марило - зітхало,

2 ГОЛОС: Мов слухало когось, те Чорне море.

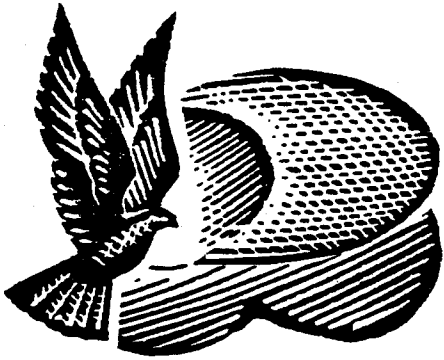
3 ГОЛОС: Мов говорило щось, комусь шептало,

4 ГОЛОС: /повільно/: І колисало вітром свої хвилі-гори.

1 музичний мотив для входу танку-балету річок-хвиль. Ілюструють рухами рук хвилі річок. В кінці танку в сидячій позі, зі зложеними руками і вперед похиленими головами, кінчать.

2 музичний мотив, як на початку, або інша музика для входу сольового танку "Вітру", який під кінець лишається в позі, як хвилі.

Тоді починають голоси говорити.



З Природничого Записника

Б О Б Р И

Пригляньмося до цього звірятка. Бобер є великий - звичайно важить між 15 і 30 кг. у дорослому віці та викликає подив своїм пристосуванням до своєї особливої ролі. Найбільш помітним є великий, плоский хвіст, який служить як магазин товсту восени й узимку та як стерно коли бобер пливе /особливо, коли тягне гілля водою/. Але він має теж перетинчасті задні лапи з розко- леним нігтем на кожній, що служить як гребінь, жирні залози при насаді хвоста що роблять його шерсть непромакальною, клапани у вухах що замикаються, коли бобер поринає, та губи які замика- ються ззаду зубів, так що бобер може кусати дерево під водою без невідомості, яку могла б справити вода або тріски в роті. Зуби, які постійно ростуть і самі загострюються, зустрічаємо теж і в інших гризунів /на пр. білки й миші/, але тільки бобер примінює їх до так важливого завдання як зрізування дерев.



Бобер

Бобри зрізують дерева з двох причин - щоб дістати листя, пуп"янки, й кору для поживи та щоб заготовити дерев"яне галуззя для конструкції гребель і житла. За побудованою греблею утворюється озерце, часто поверхнею на кілька гектарів і досить глибоке, щоб у зимі не замерзало до дна. Житло - це велика копиця патиків і болота, що має кілька підводних входів, а всередині плятформи для спання й їдженя понад поземом води. Воно звичайно збудоване посередині ставка, де є безпека від ворогів. Часами бобри будують звичайний тунель під водою у беріг та там улаштовують скриту кімнату в землі.

У літі колонія бобрів звичайно складається з дорослого подружжя, трьох або чотирьох малят що народилися в травні, та часами й молодих бобриків, що прийшли на світ попереднього року. В ту пору бобри їдять головно водні рослини /як корені водних лілей/, але коли приходить холодна осіння погода, вони проводять що раз то більше часу на суші, стинаючи дерева. Галузки з корою приносять до ставка й складають на велику купу, яка осідає під зростаючою власною вагою, так що тільки верх її стирчить над поверхнею води. Коли ставок замерзне, члени бобриної родини послуговуються цим шпихліром, випливаючи з житла, відкусуючи галузки, й повертаючи з ними назад додому, де обгризають кору при більшій вигоді. Тільки коли припаси вичерпаються перед кінцем зими, бобри вийдуть зі свого зимного, темного оточення під льодом щоб заготовити більше харчу, що в цій голодній порі є небезпечною виправкою, бо й усі м"ясожирні хижакі мають досить клопотів, щоб знайти поживу.

Навіть коли запас харчу вистане на один рік, то певно не буде достатнім ще й на другу зиму. Фактом є, що бобри зрізують дерева швидше, ніж вони відростають, так що по кількох роках колонія бобрів є змушена йти далі, й далі від ставка щоб зрубувати дерева і що раз то більше виставляє себе на небезпеку від вовків. Це залежить теж до певної міри від породи дерев що ростуть довкруг ставка. Де ростуть осики або тополі, там бобри можуть довше втриматися й колонії мають більше членів /п"ять або шість/ ніж там, де осик нема.

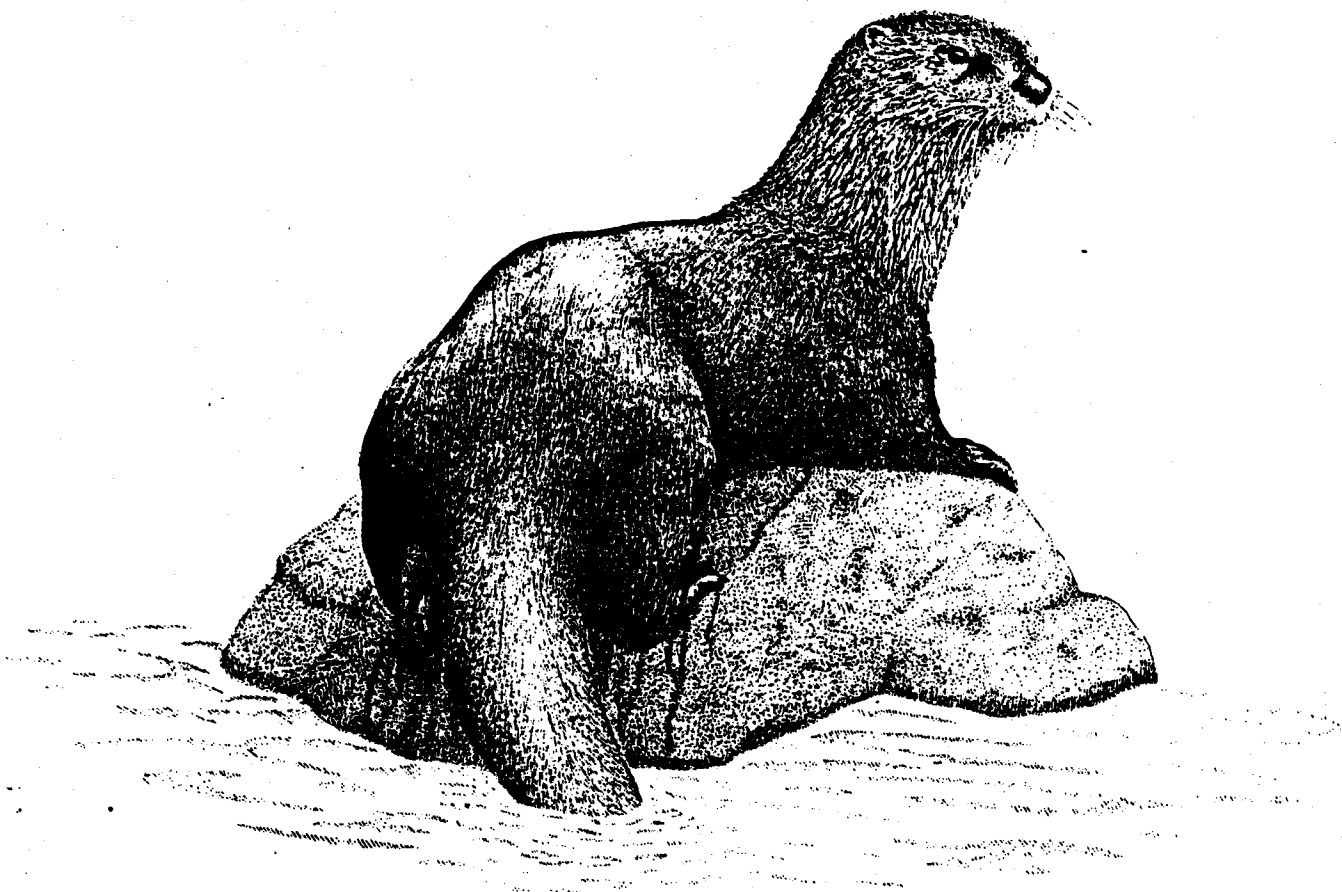
Більшість людей розуміє, що бобер уступає тільки людині в умілості пристосувати своє оточення до своїх власних потреб. Одначе часто не здаємо собі справи, що роблячи ці зміни бобер має великий вплив на інших звірят. На пр., коли бобри затоплять лісову поверхню, вони вбивають багато дерев що були підставою для існування диких звірят. Але в тому ж часі мертві дерева й новий ставок дають ідеальні умовини гніздження й поживи для багатьох інших істот, як на пр. дятлі й ластівки. Коли дерева вкінці впадуть, деякі з них мусять забратися, однак ставок, тепер повний жаб, рибок і водних рослин, стає пригожим для качок, чапель, видр і лосів. Якщо бобри опустять ставок і гребля проломиться, ця площа стане трав"яною лавою, де житимуть горобці й миші. У серпні-вересні там може перебувати зграя вовків яких маляти будуть тут гратися й відпочивати, під час коли дорослі полюють. Важно пам"ятати, що ніщо з того не мало б місця, коли б бобри не побудували були греблі через тінистий струмок у лісі.

В И Д Р А

Видра – це водяна ласиця, понад один метр довжини, з коротким, гладесеньким, брунатним футерком, перетинками між пальцями всіх чотирьох лап і довгими вусами, довкола широкої пащеки що зблизька має схожість на моржа. Вушка є маленькі й незаметні, а хвіст, що виглядає немов продовження тулуба, звужується у гострий шпiц. Коли б ви побачили видру вперше, відразу вгадаєте, що це – водяне звірятко. Вона багато подорожує по суходолі, ходюю що виглядає незграбно, але у воді виглядає плинно, з рухами повними легкості й грації.

Царство видри – це кожне озеро, ставок, потік, річка, чи багно. Її підставову поживу становлять риби, жаби, раки, й цілий ряд водяних комах, при додатку часом і маленьких ссавців, а навіть качок.

У зимі ці води є нормально покриті грубим шаром льоду, а зверху ще й метром чи більше снігу. У тій порі різно приходиться звірятам проживати. Деякі складають запаси харчів коли їх є багато восені, інші збираються в пригожих місцях де може бути



Видра

досить харчу що вистане на ті місяці, коли важко подорожувати. Мисливці - лиси, вовки, й ласиці - мусять даліше полювати і при холоді, снігу, й природній відсутності живої добиці для них це час важкої праці й голоду. Присвячуючи більше часу на пошуки й побільшуючи терен полювання, вони якось дають собі раду, але як проживає видра - той мисливець, що вповні залежить від водяної добиці, коли її нормальна територія є скрізь заморожена?

Фактом є, що видра почувається так само добре в озері, покритім 60-центиметровим ледом, як і в теплій воді літньої пори. Навіть видра не може проломити такого грубого льоду, але вона швидко знайде слабші місця коло каменів чи пеньків і часто держить там шпари, так що може користати з цілого озера. При бобриних греблях використовує місце де вода переливається, щоб зануритися, а коли плесо прикрите лише снігом, як це буває на менших струмках, порпається крізь сніг від поверхні просто в долину, залишаючи округлий отвір та може довго подорожувати струмком, поки знову покажется на поверхню. Часами тільки висуває голову поверх снігу, щоб розглянути ситуацію й ті округлі отвори, без слідів коло них, вказують на присутність видри в зимі.

Так само типічними є довгі сліди видри в лісистому терені, що часами йдуть багато кілометрів через горби до іншого водосточища. Можливо, що це подорожують так самці в пошуках за подругою, одначе щастя їм не допише, аж у квітні-травні, коли самички починають думати про любов.

Видра давно відома з того, що ковзається на снігу, болоті, чи піску. Це грайливе звірятко й без сумніву трохи того ковзання є для приємности. Але в більшості, ковзання є тільки іншим засобом льокомоції. Багато легше сковзнутися по засніженім схилі, ніж іти чи бігти. На рівній площі, як замерзле озеро, звичайний незграбний біг чергується з ковзанням, при чому більше як половина віддалі є поборена якраз ковзанням.

Ті, що тримали видру в неволі, кажуть, що це незвичайно інтересна й мудра тварина, але троха за метушлива щоб задоволити більшість людей. Хтось написав: "Видри зовсім непригожі до дармування. Вони або сплять, або цілковито заабсорбовані в якомусь зайнятті." Це зовсі певно можна підтвердити обсервуючи видри в дикому стані. Маємо враження, що вони мають багато запалу до життя й використовують усі умовини які в даний час існують. Коли бачити видру, що качається в снігу й грається зі жабою чи черепахою що її витягнула крізь льодову воду з болотистої глибини й порівняти цей образ з видрами що граються в лапанку у теплих водах улітку, то можемо сконстантувати величезне пристосування до всіх змін клімату.

Виглядає, що видри видають багато більше звуків ніж на пр. ласиці, вживаючи своєрідне хропіння, свист, і високогшо тону кашляння. Молоді родяться на весну, звичайно три або чотири нараз, у норі, що може бути далеко на суходолі, або на березі озера чи струмка й може мати вхід під водою, або й ні. Вони не відходять даліше від норі, аж при кінці літа, але в вересні вже подорожують з матірю, а до зими мусять багато навчитися.

ЧАЙКА ВРЯТУВАЛА ЖИТТЯ ВОРОНИ

Дунаєм поверталось до Ізмаїлу туристичне судно. Пасажири і моряки, що стояли на палубі, побачили надзвичайне...

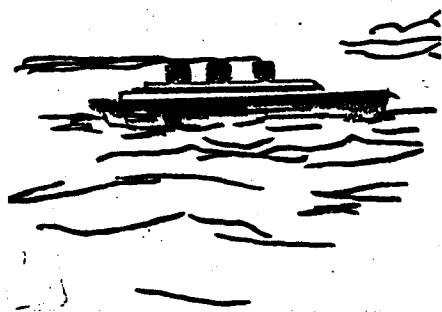
Ворона, що летіла над самою поверхнею ріки, вдарилась об борт судна, яке йшло їй назустріч, і каменем упала у воду. Крила її були мокрі, вона не могла злетіти. Швидка течія несла невдачу у вир.



На відчайдушний крик ворони прилетіла згряя чайок. Вони почали «пікірувати», хапаючи дзьобами потопаючу ворону. Але перші спроби не були успішні. Хвиля несла ворону і до виру води балишилося кілька метрів. Тоді одна із сильних білокрилих «морячок» якось притаковилася — схопила ворону дзьобом і стрілою вилетіла з нею на берег. Інші чайки чекали на свою подругу, щоб далі спільно продовжувати перерване заняття — полювання на дрібну рибку.

Ой, летіли три ворони
Всі підряд
Побачили на березі
Жабенят
Закричали три ворони
Кра, кра, кра.

Полякались жабенята:
Ква, ква, кваб
Пострибали у водицю:
Стриб, стриб, стриб.
Полякали у ставочку риб.



РАК І ГАМАК

Зладнав Рак-недобак
З верболозу гамак,
Та й повісив між корчів,
Бо гойдатись захотів.

Гойдався, гойдався,
Гульк — гамак прорвався.
Рак до долу звалився,
Чуть лиш трохи побився.
Клешнею голову розтирає,
Небилиці розповідає.
Ось, як Рак-неборак
зладнав собі гамак.

Галина Демченко



Приказки

Від голови риба смердить.

ж ж ж

Він за ним у вогонь і в воду.

ж ж ж

До часу збанок воду носить.

ж ж ж

З великої хмари малий дощ.

ж ж ж

З дощу під ринву.

ж ж ж

Іди ти під три вітри.

ж ж ж

Йому море по коліна.

ж ж ж

Материна молитва і з дна моря вирятує.

ж ж ж

Не спитавши броду, не лізь у воду.

ж ж ж

Нехай тебе качка копне.

ж ж ж

Не тратьте, куме, сили - спускайтеся на дно.

ж ж ж

Тиха вода береги рве.

ж ж ж

Чорноморців вітер несе; навігаре ест нецесе.

За Віру Христову!

ПАТРОН Українських МОРЯКІВ



Церква св. Миколи на Печерську (18 ст.)



Замкова церква св. Миколи (XIII-XIV)

Про життя й діяльність, а зокрема про чуда св. Отця Миколая історія не записала багато відомостей. Певно св. с. Миколай, будучи незвичайно покірною, скромною й зовсім відданою Богові людиною цього собі не бажав щоб узагалі його згадували. Сучасники його виконали сумлінно бажання св. Миколи - ті, що були його вірними, чи співбратами по єпископстві й священстві. Однак тому, що популярність св. Миколи сягала тоді всюди, де билося християнське серце, а навіть і серед поган, тому й дещо збереглося з життя цього відомого святця, а зокрема з його альтруїстичної діяльності.

Певною вісткою є, що св. Микола був у четвертому сторіччі єпископом міста Мири, в провінції Лікія, в Малій Азії, однак немає ніяких відомостей про дату його народження, чи смерті. Про св. Миколая назбиралося чимало оповідань, передань, а то й легенд. Ці давні оповідання подають, що св. Миколай народився в місті Патарі, де його стрий був єпископом. Побожні батьки виховували Миколу в релігійному дусі, а його стрий дбав про його освіту. Після передчасної смерті батьків, Микола будучи тоді юнаком, вирішив віддати по батьках одідичений маєток на діла християнської добродійности, бо не вважав цього майна своєю власністю, а добром приналежним бідним і потребуєчим. Микола не чекав, щоб бідний, чи потребуєчий прийшов до нього за поміччю, але випитував про потреби бідних у їхніх знайомих і їм допомагав. А робив це переважно так, щоб бідні не знали, хто є їхнім добродієм, після наказу Христа: "Нехай не знає твоя лівиця, що дає правиця". Милосердне серце св. Миколая світить на небосклоні св. Церкви ясною зіркою протягом довгих сторіч і не тільки, що не згасає, але світить чим раз ясніше, особливо тепер серед сучасного безвірства, лукавства, лакімства й самолюбства.

Св. Отець Миколай свій вибір на єпископа Мири завдячував якраз своєму милосердю й любові Бога та ближнього. Після смерті дотогочасного єпископа Івана, Єпископський Синод просив умильно Бога, щоб показав їм священника найгіднішого на таке високе достоїнство. Передання каже, що найстарший єпископ мав видіння в сні, щоб священника, який перший прийде вранці до церкви вибрати й висвятити на єпископа. Першим, що прийшов до церкви був о. Миколай. Тоді його повідомлено, що він є єпископом-номінатом. Хоч о. Миколай був скромний і покірний, ніколи й не думав про таке високе становище, не міг опиратися Божій волі. Йому явився в сні Ісус Христос, що дав йому в руки св. Євангеліє, а Божа Мати вручила отцю Миколаєві єпископський омофор. Тому о. Микола так рано прийшов до церкви, щоб просити в Бога світла, чи брати цей сон поважно. Тут треба замітити, що на старовинних іконах св. Миколая зображений по лівому боці вгорі Христос, що дає св. Миколі св. Євангеліє, себто свою науку, а по правому боці вгорі зображена Пресвята Богородиця з омофором на руках, що його дає св. Миколаєві.

Св. Миколай, ставши єпископом ще більше засяяв християнською добродійністю. І так сповнилися на ньому слова Ісуса Христа: "Нехай просвітиться ваше світло перед людьми, щоб бачили ваші добрі діла й прославляли Отця вашого, що на небі" /Мат. 5, 16/. Св. Миколай наказував і своєму духівництву дбати про бідних. Бог помагав св. Миколаєві й його добродійності, нераз і великими чудами. За свою ревність за Божі справи, за свободу Церкви, за чистоту християнської віри, за поширення Божого Царства на землі св. Миколай якийсь час страждав у тюрмі за безбожного цісаря Лікунія. Св. Миколая визволив греко-римський цісар Константин Великий, пізніше святий, що дав св. Церкві свободу й скасував кару смерті на хресті.

Бог прославив св. Миколая великими чудами за життя й по смерті, й так він увійшов у історію Східньої Церкви як "Великий Мирлікійський Чудотворець". Наша Східня Українська Церква прославляючи св. Мико-

лая називає його таким незвичайним ім'ям у Богослуженнях на його честь, тобто в акафісті, в піснях, у стихирах на свято св. Миколая /6-го грудня по новому стилеві календаря, а 19-го грудня по старому/ й присвятила йому літургічну службу в четвер кожного тижня в році. Слава про св. Миколая, як чудотворця, була така велика, що давніше навіть нехристияни вzywали помочі св. Миколая. Великі церковні письменники, як св. Бонавентура на Заході, а св. Андрій Критський на Сході у VIII сторіччі писали про св. Миколая з великим признанням і похвалами. Після того, як український нарід прийняв християнство, він поширив у себе також і глибоке почитання св. Миколая. Тому й у кожній українській хаті, побіч ікони Спасителя і Пресв. Богородиці все знаходиться ікона св. Миколая. По церквах, у кожному іконостасі, в першому ряді ікон, т. зв. намісних по лівому боці бачимо ікону св. Миколая. На окрему згадку заслуговує старинна ікона св. Миколая Мокрого /тобто морського/, опікуна моряків, що є чудотворною. Назва "Мокрий" певно походить від того, що на кожному кораблі воєнної, чи торговельної фльоти на голсвній шоглі все висіла ікона св. Миколая, яку обливали, під час штормів, хвилі. І під час цих потужних морських бур молилися мореплавці до Бога за заступництвом св. Миколая й одержували шедру допомогу, нераз несподівано в обличчі затоплення судна, й очевидної своєї смерті.

Всі передання подають однозгідно, що св. Миколай умер у Мирі та що там поставлено над його гробом церкву й святковано на його честь окремий празник. Коли ж місто Мира попало в руки мохаммедан, тоді італійські моряки потайки нічю забрали моші св. Миколая й перевезли їх до Барі в Італії, де св. Миколай спочиває по сьогодні в катедральній церкві. До тепер впливає з моші св. Миколая цілюще миро й діються при них чуда. Після перенесення моші св. Миколи настав великий сум у цілій Греції. Це було в 1087 році, тобто в 33 роки після того, як грецька Церква відорвалася від Риму. Коли ж про перенесення моші св. Миколая довідалися в Україні, настала велика радість у нашому народі й на цю пам'ятку наша рідна українська Церква, що тоді була одна й з'єдинена з Апостольською Столицею, встановила свято перенесення моші св. Миколая, т. зв. Теплою Миколи, що припадає по григоріянському стилеві календаря на 9 травня, а по юліянському на 22 травня. Уведення цього свята, хоч не торжественного, свідчить про те, що Україна ще скоро не зірвала була єдності з Римом, але ще довго після сепарації Греції від Риму, що настала в 1054 р., була з'єдинена. Греки цього свята в себе не ввели.

З записаних діл милосердя й добродійности є оці:

Будучи ще юнаком, Микола довідався, що один громадянин Потари втратив усі свої гроші. Тому, що через убогість не міг віддати своїх трьох дочок, а навіть хотів пустити їх на злу дорогу, Микола, щоб допомогти цій родині, однієї ночі кинув потайки до хати мішечок золота. Так Микола зробив тричі. Дівчата скористали з цієї допомоги й усі три вийшли чесно заміж. Тільки коли Микола підкидав дарунок третій раз, тоді батько дівчат побачив його й так довідався хто був його добродієм. На пам'ятку цього благородного діла св.

Миколая батьки обдаровують у імені св. Миколая своїх дітей у ніч під його свято потайки перед своїми дітьми, а організації влаштовують вечірки св. Миколая з його гостинню, де він обдаровує дітей.

Св. Микола з любов'ю помагав людям у їхніх потребах, деколи навіть чудесним способом. Так, наприклад, він з'явився цісареві Константинові в сні й казав йому випустити на волю трьох морських військових старшин, що несправедливо були засуджені на смерть.

Коли в Мирі одного року настав великий голод, св. Миколай ревно просив Бога про поміч. І на диво, у далекій Сицилії одному торгівцеві збіжжям являється в сні св. Миколай і дає йому добрий грошевий завдаток та замовляє корабель збіжжя для голодуючих у Мирі. Пробудившись, побожний купець зрозумів, що це Боже повеління, наладував корабель збіжжям, приплив до Мирі й тут св. Миколай закупив усе збіжжя для голодуючих.

У Львові під замковою горою стоїть стара церква св. Миколая. Одного дня до тієї церкви зайшов малий учень, став перед іконою св. Миколи й заллявся гарячими сльозами. Йому тяжко йшла наука, хоч він був пильний і постійно сидів над книжкою. Св. Чудотворець вислухав гарячої молитви учня й зронив краплину роси небесної потіхи в серце хлопця. Учень щасливо закінчив школу, а по літах засів у Львові на архієпископському престолі, як відомий митрополит Григорій Яхимович, визначний церковний і народний діяч ХІХ сторіччя.

Багато є також оповідань, переказів і легенд з життя моряків усього світу, яким св. Миколай не раз став у пригоді в часи примітивної мореплавської техніки й корабельного будівництва, що не сприяли безпеці мореплавців у час несамовитих морських бур і негод. Ревні молитви до свого св. Покровителя, віра в Бога й заступництво св. Миколая, почитання його ікони не раз рятували моряків "з дна моря", як говорили наші козаки. На старовинних іконах св. Миколая можна бачити завішений образ св. Миколая на головній щоглі корабля, чи козацької чайки, а довкруги нього держучись останками сил серед лютої бурі клячуть моряки й моляться удивлені в образ Чудотворця. Цей образок був одним з кількох образків чуд св. Миколая в віночку, що був зображений довкола на іконі св. Миколая і неначу був вінком слави св. Божого Угодника. Він з любов'ю й виро-зумінням споглядав з-під сивих брів, оцей Святець у архієрейських ризах. Ці ікони глибоко врізувалися в пам'ять дітей і юнацтва й були одним із найкращих засобів виховання в християнському дусі цілих генерацій.

Чому наш український нарід так гаряче почитає св. Миколая? Бо св. Микола був зразком таких чеснот, що є основними в нашому народі. Пламенна любов до Бога й ближнього, щедрість, шире співчуття й милосердя, радість із допомоги потребуючим, глибокий альтруїзм, всеготовість на саможертву, почуття честі, обов'язковості й довіря до Бога й людей, любов до свого народу й його св. Церкви й рідних традицій та ще багато інших чеснот, що становлять характер українця.

Вісті з Аргентини

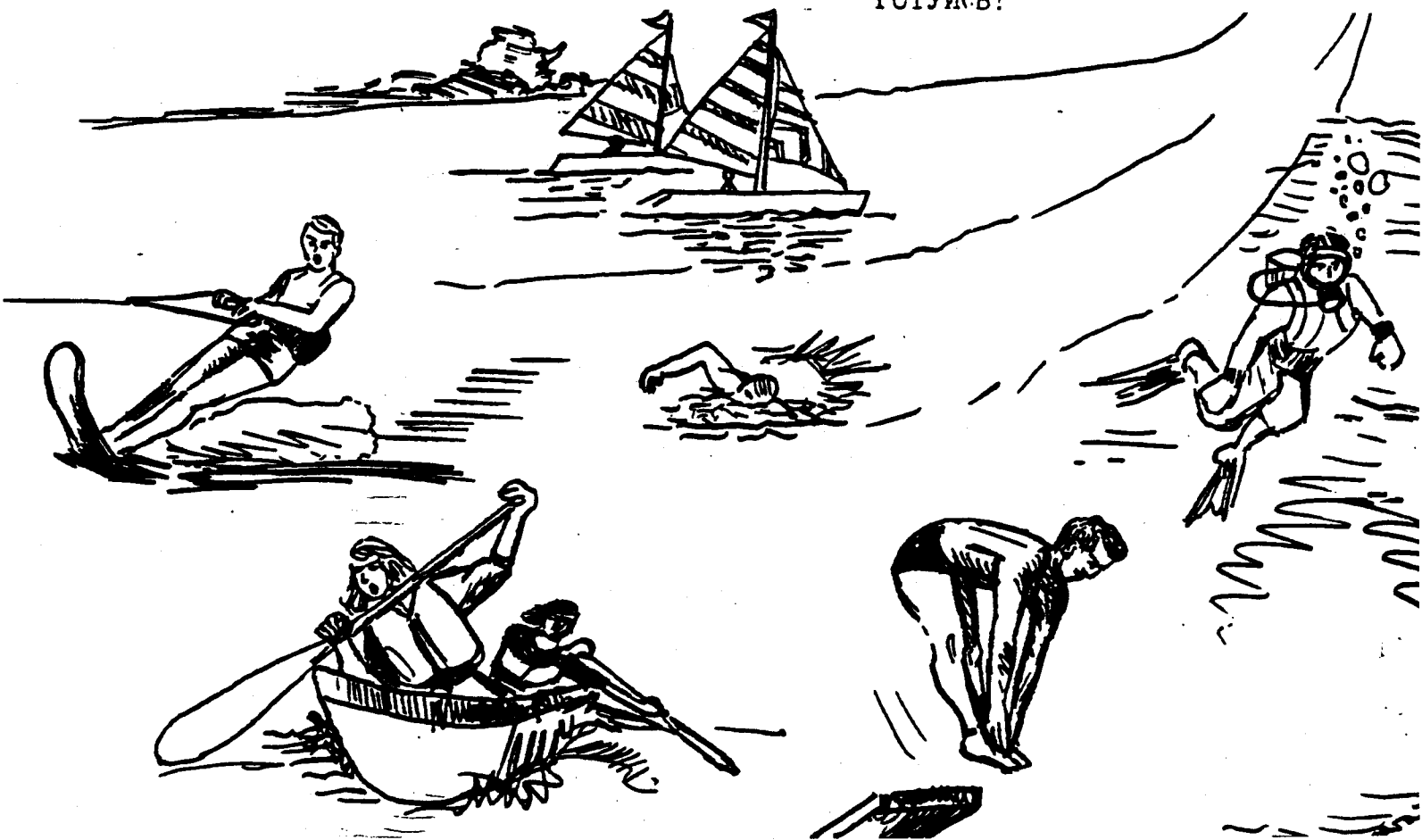
ЧОМУ МИ НАШ НОВАЦЬКИЙ ТАБІР НАЗВАЛИ
"ВСТАНЕ УКРАЇНА"

Тому, що кровю полита українська земля, зроджує все нових і нових героїв борців за свободу українського народу.

Тому, що українська молодь це героїчна молодь, бо своєю кров'ю записала золоту сторінку визвольних змагань українського народу за свою державність.

Тому, що ми віримо що з тої крові виросте молоде покоління загартоване до бою.

ГОТУЙСЬ!



Вісті зі З.С.А.



XVIII. Крайовий Пластовий З'їзд

ЗВІТИ КОМІСІЙ, РЕЗОЛЮЦІЙ, РЕКОМЕНДАЦІЙ

КОМІСІЯ УПН

пл.сен.Денис Беднарський	- Нью-Йорк
пл.сен.Надя Кулинич	- Нью-Йорк
пл.сен.Роман Пиндус	- Нью-Йорк
пл.сен.Теодозій Самотулка	- Нью-Брансвік
ст.пл.Христя Санторе	- Філадельфія
пл.сен.Орест Гаврилюк	- Дітройт
пл.сен.Людмила Дармограй	- Пассейк
ст.пл.Аскольд Винників	- Нью-Йорк
пл.сен.Юрій Данилів	- Філадельфія

Резолюція ч:Н 1.

З'їзд стверджує потребу негайного повороту до ідейних основ Пласту, до пластових принципів чесної гри, правди, справедливості, і розвитку характеру вихованків, самовиховання і т.п. і застосовування їх у практиці, включаючи в працю надбання навч. та нашого оточення.

Резолюція ч:Н 2.

З'їзд стверджує, що справа назви УПН не є справедливо розв'язана. Ідучи по думці ухвал попередніх пластових з'їздів, зобов'язуємо Крайову Пластову Старшину домагатися, щоби це питання віддати під розгляд Пластового Конгресу Третього.

Резолюція ч:Н 3

З'їзд висловлює занепокоєння, що вимога знання дитиною української мови при вступі до Пласту не є точно додержана в деяких станицях. Дитина мусить знати мову на стільки, щоби могли успішно брати участь у пластових заняттях які ведуться виключно українською мовою. Вона мусить розуміти казку, пояснення гри, могли дещо розповісти про себе і т.п.

Резолюція ч:Н 4

З'їзд стверджує недостатню поінформованість батьків про основи й цілі Пласту та про вимоги, які Пласт ставить своїм членам і їхнім батькам. Закликаємо Крайову Пластову Старшину розповсюдити між батьками пластової молоді і кандидатів до Пласту книжечку Сірого Орла Івана Франка п.н.: "Батькам про Пласт".

Резолюція ч:Н 5

З'їзд звертається до Орлиного Круга, щоби заповнити браки в програмі новацької праці. Зокрема відчувається брак програми для 6-літніх дітей, як тех таборової програми для 7-літніх, які є перший раз у новацькому таборі.

Резолюція ч:Н 6

З'їзд стверджує, що ніякої пластової клітини не можна правильно вести при відсутності дотичного правильника. Тому зобов'язуємо Крайову Пластову Старшину, в порозумінні з Головною Пластовою Зулавою, перевидати Правильник УПН і розповсюдити його між новацькими таборами.

Вмілості

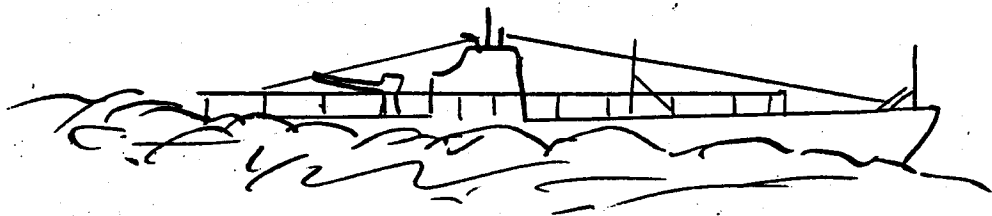
ВИМОГИ НОВАЦЬКОЇ ВМІЛОСТІ "ЧОРНОМОРЦЬ".

=====

Мета: Зацікавлення справами моря, зокрема Чорного Моря, мореплавства, - практичні підставові вміння та знання з обсягу мореплавства.

Підготовка: Збірна.

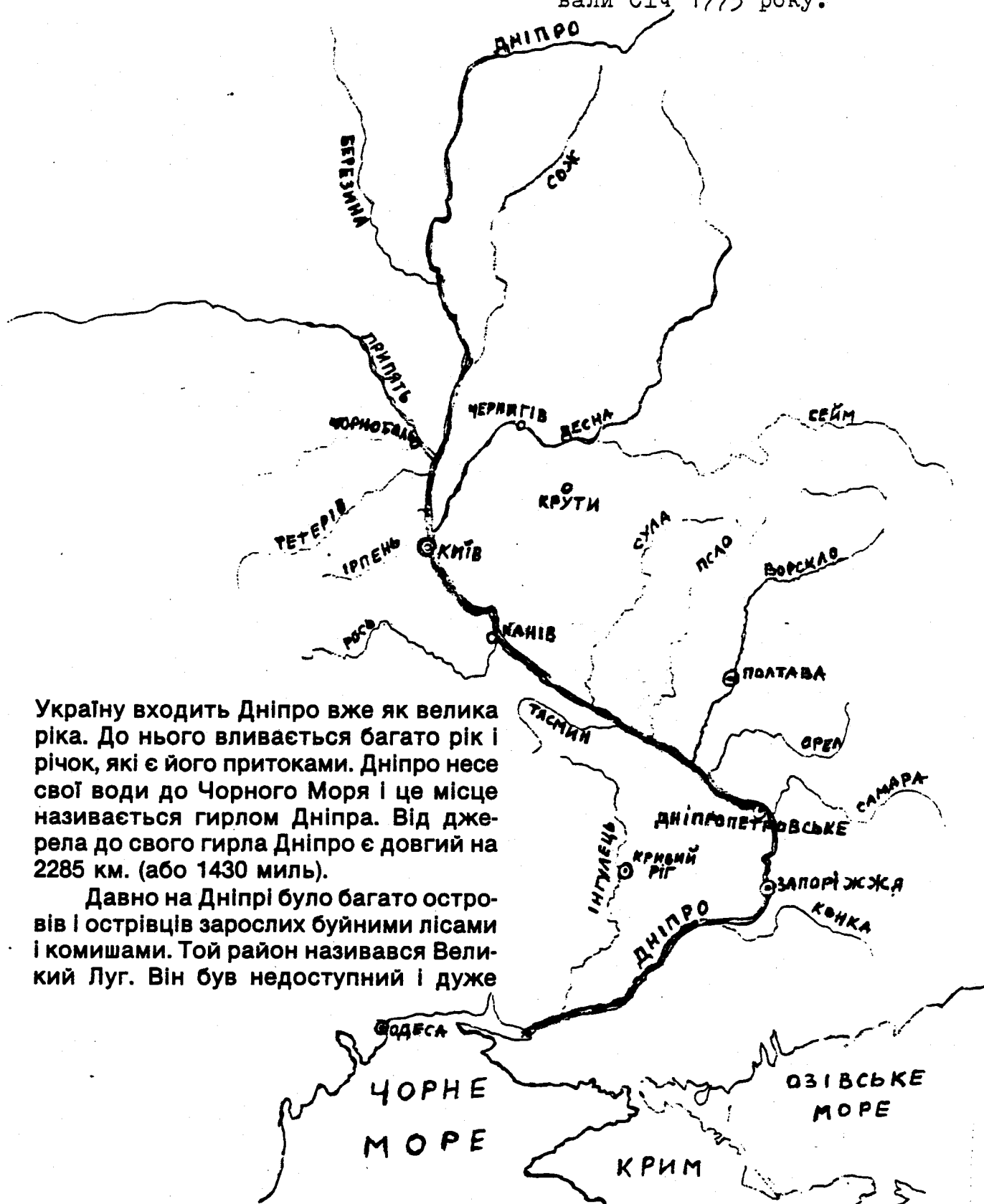
- Вимоги:**
- а/ перепливе довільним стилем 20 метрів,
 - б/ скочить з човна або низького берега до води /на ноги/,
 - в/ вміє ниряти й витягне з глибини одного метра невеликий яскравий предмет,
 - г/ веслує на човні 100 метрів у приявності досвідченого пливача,
 - г/ вилізе на 3 метри високу щоглу, пройде через 6 метрів довгую кладку з наплечником на спині та якимсь предметом на голові,
 - д/ зав'яже та вміє застосувати рятівничий вузол,
 - е/ вміє надати, відчитає та розуміє знак "СОС" - /...---.../ та знає розказати про маяк,
 - є/ розрізнить головні види човнів та кораблів: каюк, кеню, човен з веслами, моторовий човен, вітрильник, кораблі: воєнні, пасажирські, торговельні,
 - ж/ зробить модель вітрильника та моторового човна,
 - з/ допоможе рибалці або кому іншому направити човен,
 - и/ заспіває пісню "Чорноморці",
 - й/ вміє розказати дещо про океани та моря, зокрема про Чорне Море й українські чорноморські пристані та українську Чорноморську Флоту.



ДНІПРО І ЙОГО ПРИТОКИ

Найбільша ріка України це Дніпро. Він є третьою найдовшою рікою Європи (по Волзі і Дунаю). Впливає далеко на північ від Українських земель з джерельця-кринички коло села Дудкіно. На

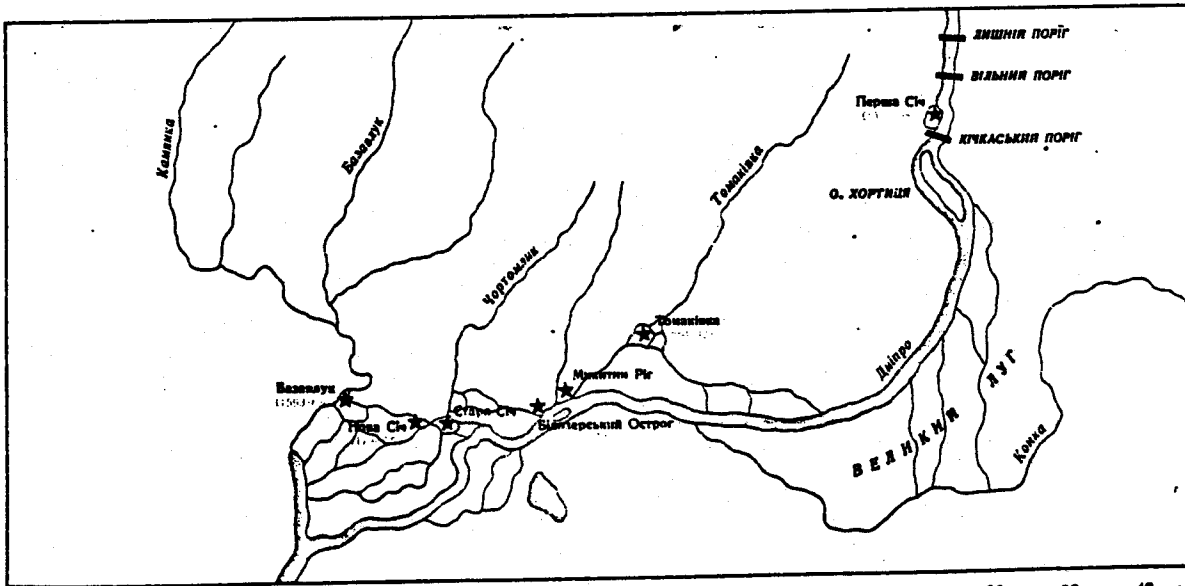
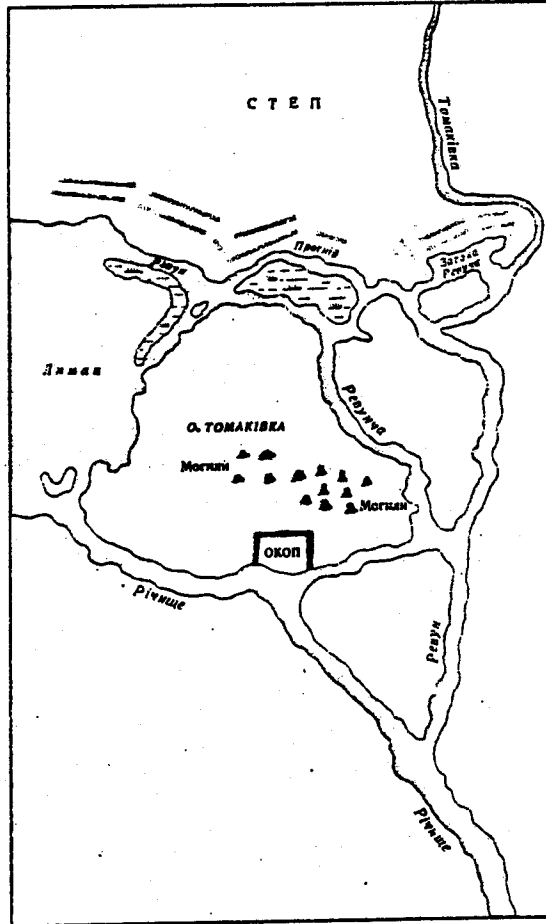
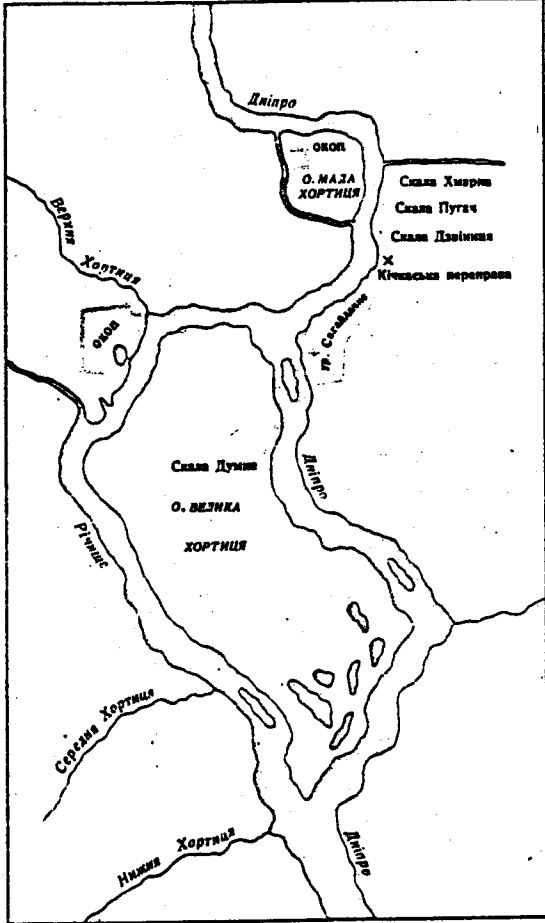
підхожий для Запорожців, де вони збудували свою Січ. Звідси вони вирушали на своїх чайках у походи на турків і татар і визволяли українців, що попали в полон-неволю. Москалі зруйнували Січ 1775 року.



Україну входить Дніпро вже як велика ріка. До нього вливається багато рік і річок, які є його притоками. Дніпро несе свої води до Чорного моря і це місце називається гирлом Дніпра. Від джерела до свого гирла Дніпро є довгий на 2285 км. (або 1430 миль).

Давно на Дніпрі було багато островів і острівців зарослих буйними лісами і комишами. Той район називався Великий Луг. Він був недоступний і дуже

ЗАПОРІЗЬКА СІЧ (1552-1775 рр.)



МІРЯДО: 0 10 20 30 40 км

ЯК НАМАЛЮВАТИ ПРАПОР
УКРАЇНСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

Барви на прапорі мають бути такі: Хрест прапора, обвідка хреста й верхня частина горішньої лівої чвертки прапора мають бути сині, - долішня частина горішньої лівої чвертки прапора має бути жовта, - а тризуб з хрестиком має бути золотий. Інші три чвертки /ліва долішня й обі праві/ мають бути білі, так, як на рисунку.

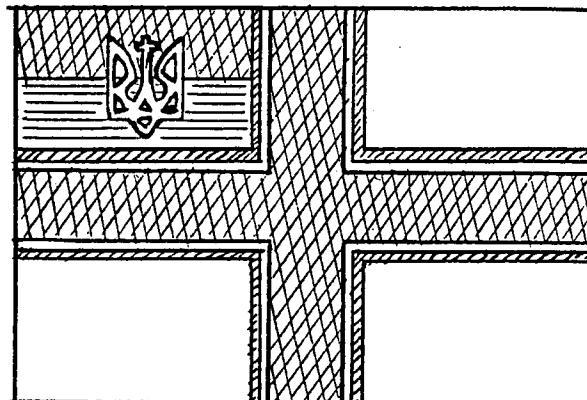
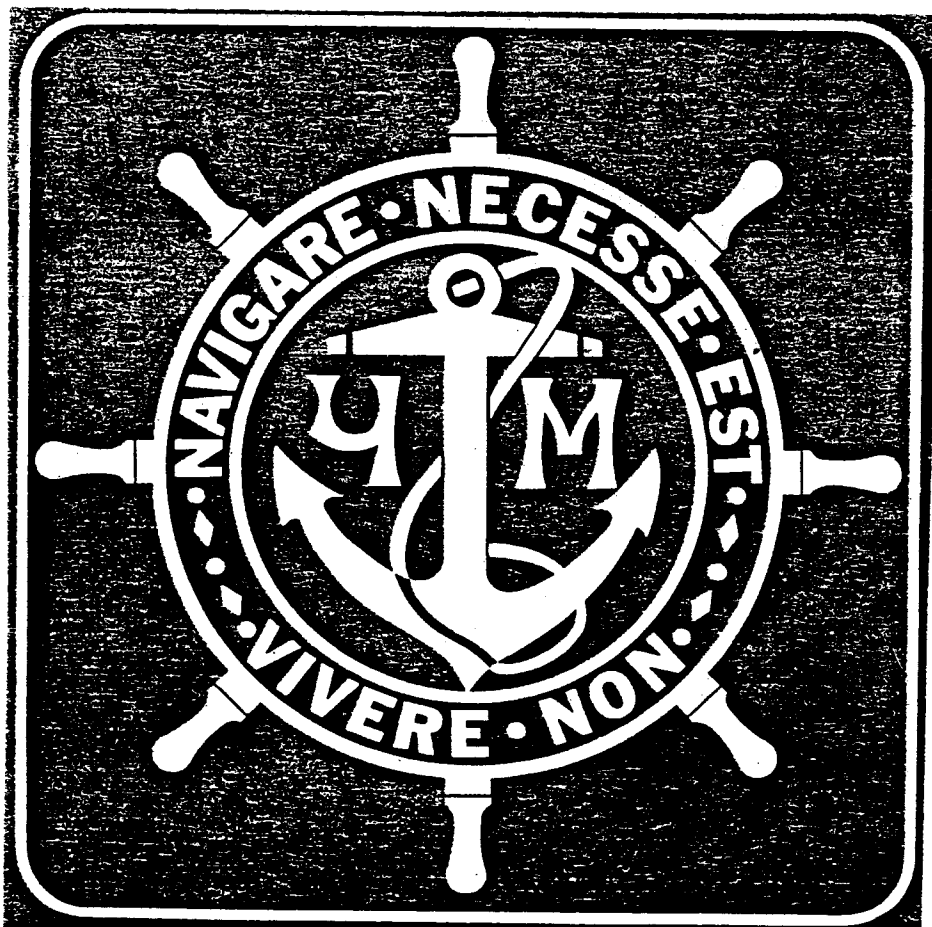


Рис. ч. 6.
Прапор Української Фльоти.

/Дзвіночок, ч.54,56/1937.ст.8-10,11./



Хто з новаків пояснить чорноморське гасло: "НАВИГАРЕ НЕЦЕССЕ ЕСТ - ВІВЕРЕ НОН"?

РІЧКА.

Тече вода зпід явора
Яром на долину,
Пишається над водою
Червона калина;
Пишається калинонька,
Звір молодіє,
А кругом їх верболози
И лози зеленіють.

Тече вода ізза гаю
Та попід горою,
Хлюпочуться качаточка
Поміж осокою.
А качечка випливає
З качуром за ними,
Ловить ряску, розмовляє
З дітками своїми.

Т. Шевченко.

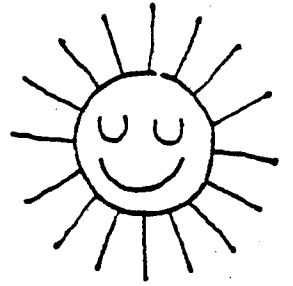
ЛЬОДОЛІМ

Без упиу, без утоми
В бурі, в гromі,
В льодоломі
З-під зимової кори
Міцно виривавсь Дніпр старий!
Крига кригу
Серед бігу
Ламле, кришить в купи снігу,
В гори льоду! Дніпр реве,
То він бореться й живе.
Царство сонне
Тоне, тоне,
Во прийшла весна...
Хто ж могутній заборонить
Встати й нам від сна?

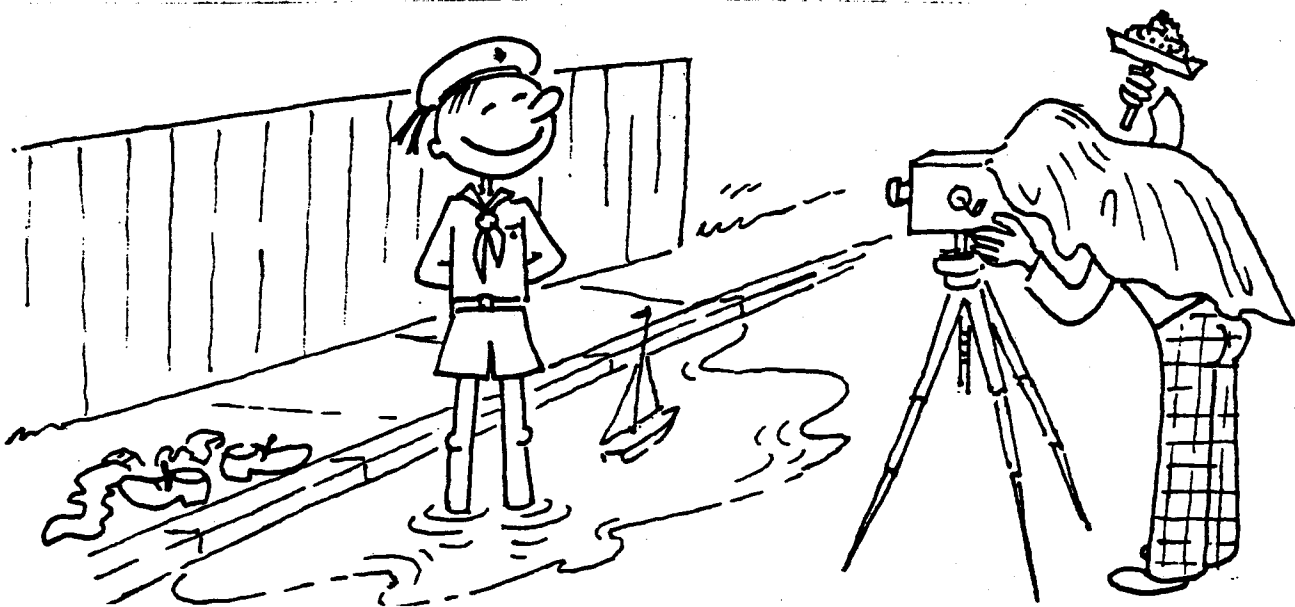
Григорій Чупринка



ОРУЧА ВЗВАГА



Мартин



ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ



Листи для Мудрої Сороки слати на адресу Редакції /див.: II стор. обкладинки/ з допискою: "Для Сороки."

ДОРОГА СОРОКО!

Чому моряки носять штани, поширені

вдолині?

Калабанник

ДОРОГИЙ КАЛАБАННИКУ!

Це для того, щоб їх можна легко підкотити, коли приходиться шурувати палубу.

Сорока

ж ж ж

ДОРОГА СОРОКО!

Мені один Чорноморець каже: "Я маю дівчину в кожному порті." Як я можу на те відповісти?

Валькирія

ДОРОГА ВАЛЬКИРІЄ!

Відповідж: "А я маю моряка на кожному кораблі!"

Сорока

ж ж ж

ДОРОГА СОРОКО!

Ми хотіли би цього року в новацькому таборі відбутися "День Українського Моря". Порадь, як це зробити?

Зацікавлена

ДОРОГА ЗАЦІКАВЛЕНА!

Звернися за допомогою до найближчої залоги "Чорноморців". Вони знають, як улаштувати такі імпрези.

Сорока

ж ж ж

ДОРОГА СОРОКО!

Мене зчаста відвідує одна "Хвилька" й так довго в мене сидить, що не можу навіть зробити своїх шкільних завдань. Як можна натякнути їй, коли вже час іти додому?

Альбатрос

ДОРОГИЙ АЛЬБАТРОСЕ!

Побажай їй: "Доброго Вітру!"

Сорока

З М І С Т

ВІД РЕДАКЦІЇ.....	1
ДОКУМЕНТИ НАШИХ ДНІВ	
Пригадуйте ще Медведя? - Ольга Кузьмович.....	2
Сумна Річниця - Ф. Лукіянович.....	3
Зміна Назви УПН.....	4
Пластовий Конгрес Третій.....	5
Лист Провідника Орлиного Круга.....	7
МУДРІСТЬ СІРИХ ОРЛІВ	
Безпека на Воді.....	9
Як Плавати, Нуркувати, Скакати до Води.....	10
Рятування Потопаючих.....	12
Сходини Роя - Старий Орел.....	13
ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ?	
Дніпро.....	18
Чарівний Штурвал - Лариса Письменна.....	20
Йдемо до Дніпра Купатися! - Таня Гук.....	24
Морські Походи Козаків - За Оленою Апанович.....	26
Запорозькі Підводні Човни - Петро Шкурат.....	29
МАЙСТРУЄМО	
Як Зробити Кораблик-Вітрильник - Сірий Орел Денис.....	30
Риба /з паперу/.....	31
Черепаша з Паперу або Фільцу - Сірий Орел Денис.....	32
ДІТИ СПІВАЮТЬ	
Візьму Я Нецки.....	33
Чом Річенько.....	33
Ой, там за Дунаєм.....	33
Тихо-тихо Дунай Воду Несе.....	34
Ой, Дністре! - А. Монастирський.....	34
Як Збруч Річку Проходили - Р. Купчинський.....	34
ІГРОВИЙ КУТОК	
Рибалки.....	35
Хвилі.....	35
Зводжений Міст.....	35
Перескоч Ріку.....	35
Співаючий Крокодиль.....	36
Багно.....	36
Мавпи й Раки.....	36
Морська Битва.....	36
Оселедці.....	36
САМОЦІЯЛЬНА ГРА: Свято Чорного Моря - Сірий Орел Владзьо.....	37
ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА	
Бобри.....	39
Видра.....	41
Чайка Врятувала Життя Вороні.....	43
Рак і Гамак - Галина Демченко.....	43
Ой, Летіли Три Ворони.....	43
РОЗГАДАЙТЕ?.....	44
Зелений Сон - Г. Усач.....	44
ПРИКАЗКИ.....	45
ЗА ВІРУ ХРИСТОВУ!: Патрон Українських Моряків.....	46
ВІСТІ З АРГЕНТИНИ.....	50
ВІСТІ ЗІ З. С. А.	51

/продовження на останній сторінці/

